

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

O amintire vie

N.N. Constantinescu

Omul, profesorul, academicianul

Radu P. VOINEA
Membru al Academiei Române

Îmi este nespun de plăcut să aștern pe albul imaculat al hârtiei cele mai alese gânduri despre academicianul Nicolae N. CONSTANTINESCU, unul dintre cei mai mari economiști români pe care i-a avut țara noastră în ultimii ani.

Am avut plăcerea să-l cunosc într-o activitate comună, în domeniul culturii, la Universitatea Populară „Ioan I. Dalles” din București, unde dânsul era vicepreședinte. Îmi aduc aminte de ședințele consiliului universității, format din frunțașii intelectualității bucureștene, profesori universitari, scriitori, critici literari, critici de artă. Erau ședințe atât de plăcute, încât doream să nu se termine niciodată. Câteodată, cum era și firesc, apăreau probleme. Atunci l-am admirat pe profesorul N. N. Constantinescu care intervenea cu calm și cu o logică impecabilă și găsea soluții care ne mulțumeau pe toți. L-am admirat și cu alte prilejuri, când primeam dispoziții „de undeva, de sus” să organizăm conferințe pe teme economice în Sala Dalles în fața unor tineri aduși cu forța. Conferințele similare, ținute în alte părți, se limitau adesea la o înșiruire de lozinci și de cifre seci, care nu interesau pe nimeni, publicul abia așteptând să se termine conferința și să se ducă fiecare la casa lui. Nimic din toate acestea la conferințele ținute de profesorul N. N.

Constantinescu. Am participat la una din aceste conferințe. M-a impresionat de la început cuvântul său cald, apropiat, aproape familiar și, în aceeași măsură, logica sa impecabilă. Reproduc din memorie: „*Vedeți dumneavoastră, problemele economice nu sunt deloc simple. Aș putea spune chiar că sunt cele mai dificile, nu numai la nivelul statului, ci și în viața fiecăruia dintre noi, când ne întrebăm câteodată: «Ce vom mânca mâine?» sau «Cu ce ne vom îmbrăca la iarnă?».* Vedeți dumneavoastră, omul are dorințe pe care caută să și le îndeplinească. O dorință odată satisfăcută generează o altă dorință și în modul acesta numărul dorințelor crește continuu. Dar durată zilei n-a crescut. Și acum o mie de ani, și astăzi, o zi și o noapte au împreună tot 24 de ore. Și atunci, soluția este de a găsi metode de a împlini un număr mai mare de dorințe în același interval de timp, altfel spus, de a mări productivitatea muncii. În domeniul muncii fizice, omul a reușit să rezolve această problemă, inventând mașinile-unelte, iar în domeniul muncii intelectuale, inventând calculatoarele. Iată de ce, în documentele pe care le discutăm astăzi, se pune un accent atât de puternic pe creșterea productivității muncii și pe folosirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.”

După 1990, ne-am întâlnit și la Academia Română, unde a fost titularizat

(era membru corespondent al înaltului for de cultură, din anul 1974). Academicianul N. N. Constantinescu a fost timp de 4 ani (1990-1994) Secretar General al Academiei Române. O serie de institute de cercetări economice care aparțineau unor instituții centrale au solicitat să se încadreze în Academia Română. Directorii lor motivau această cerere prin dorința de a putea face cercetare economică pe baze pur științifice, fără a mai fi nevoite să slujească înguste interese politice. Academicianul N. N. Constantinescu, prin poziția pe care a avut-o, a sprijinit foarte mult cercetarea științifică în domeniul științelor economice în Academia Română, orientând-o către satisfacerea intereselor majore ale țării.

Un mare merit a avut academicianul N. N. Constantinescu în completarea localului Bibliotecii Academiei Române cu o aripă nouă. Mugur ISĂRESCU, guvernator al Băncii Naționale și fost student al profesorului N. N. Constantinescu, în semn de omagiu pentru fostul său profesor, a mijlocit o importantă donație în bani, făcând astfel posibilă ridicarea acestei noi aripi a localului Bibliotecii Academiei Române. Menționăm că academicianul N. N. Constantinescu a avut mult de luptat cu o firmă elvețiană care dorea să construiască în curtea Academiei un uriaș local al unei bănci elvețiene. Și, de ce să n-o spun, a avut de luptat și cu persoane din Academie, probabil interesate în susținerea ofertei elvețiene. Este în această luptă a academicianului N. N. Constantinescu o dovadă de cald patriotism, sentiment pe care l-a manifestat în întreaga sa viață. El s-a opus cu înverșunare ideii de a înstrăina vreun petic de pământ din patrimoniul Academiei Române.

Îmi spunea adesea că acest patriotism caracterizează politica multor state. S-a pus la un moment dat problema țării cu care SUA trebuie să aibă relații bune de colaborare. O primă părere a fost că trebuie avute în vedere țările democratice. S-a constatat însă că, datorită unor interese economice, SUA au relații economice cu Arabia Saudită, cu Emiratele Arabe, conduse de dictatori. S-a ajuns în final la concluzia că SUA trebuie să aibă relații de prietenie cu acele țări cu care sunt interesate să aibă asemenea relații. Cu alte cuvinte, în relațiile externe, ca de altfel și în politica internă, **interesele naționale trebuie să primeze**. Acest principiu este adevărat și pentru țara noastră. Academicianul N. N. Constantinescu susținea acest adevăr ori de câte ori avea prilejul. Astfel, la 23 noiembrie 1997, când s-a sărbătorit pentru prima oară în țara noastră ZIUA ECONOMIȘTILOR, academicianul N. N. Constantinescu spunea: „**Indiferent de concepțiile proprii fiecăruia economist în legătură cu situația economică actuală din România, de pozițiile politice sau apolitice pe care le adoptă într-o situație sau alta față de aspectele esențiale ale întregului proces de tranziție, există un element comun, un liant puternic între toți cei ce au îmbrățișat această grea și frumoasă profesie: interesul economiei naționale, sub semnul interesului național și al celui social.**”

În același timp, el îi sfătuia pe cei ce doreau să scrie articole în reviste economice să țină seama de interesul național, să nu folosească atacul la persoană, care nu rezolvă problemele și să folosească un limbaj civilizat, frumos, pentru ca acela care citește să o facă cu plăcere.

(Continuare în pag. 8)

Agricultura, încotro?

O emisiune de semnificativă actualitate la

Televiziunea România de Mâine Mișcarea cooperatistă în agricultura României

Emisiune realizată de
prof.univ.dr. Constantin PINTILIE

Au participat:

dr. ec. Traian Lazăr, șeful Secției de Economie Agrară a Academiei de Științe Agricole și Silvici, membru al Ligii pentru promovarea ideilor cooperatiste, dr. ing. Gheorghe Timariu, membru ASAS, dr. ing. Gheorghe Stanciu, dr. ing. Marin Vasile, dr. ing. Radu Coțianu

Universitatea ca factor de progres în epoca globalizării

Prof.univ.dr. Nicolae RADU

Peste tot unde apare, epoca postcapitalistă (denumită în diferite feluri: postindustrială, informatizată, tehnocratică etc.) trece un anumit pe primul plan. Trăsătura ei esențială fiind capacitatea de a inova și a crea la nivelul **tehnicii de vârf**. De aceea, preocupările în sfera formației devin esențiale, **obiectivul central** al diferitelor guverne și țări. În aceste condiții, universitățile se transformă treptat în „școli de masă”, iar creația se instituționalizează și accelerează, constituind o componentă esențială a forței de muncă. Consecințele sunt numeroase și câteva concepte le rezumă sintetic: „schimbare de paradigmă în învățământul superior”, „societatea cunoașterii”, „piața cunoașterii cea mai dinamică”, „învățământul – vârf de lance al dezvoltării întregii societăți” etc. Este pentru prima dată când guvernele diferitelor țări își propun ca obiectiv major supra-scolarizarea.

„Noul spirit al timpului” are deja consecințe concrete și esențiale la nivelul învățământului superior. Acesta se leagă în alt mod de întreprinderi, adesea creează chiar el unele noi (și să ne amintim de faptul că „Silicon Valley” este considerată adesea o proiecție intelectuală a Universității Stanford), întreprinderile aparținând noii paradigme „pornesc în căutarea oamenilor înalt calificați”, pe care nu-i mai găsesc în vechile cartiere muncitorești, în campusurile universitare, integrându-se chiar ele în structura de instruire și creație a acestora. Așa se face că și cercetarea devine suprafinanțată, iar universitățile „antreprenoriale” se unesc în consorții și își redimensionează funcțiile de cercetare și creație.

Cerințele de mai sus sunt generale și se impun treptat tuturor țărilor, dar nu în

aceeași măsură. Unele sunt total deschise (SUA mai ales), altele parțial, o a treia categorie mimează deschiderea, nu lipsesc nici cele care sunt total închise în raport cu noile cerințe ale dezvoltării societății contemporane. De aici și **vitezele diferite** în care se mișcă înainte învățământul superior și cercetarea în diferite țări.

Prima viteză aparține, fără îndoială, învățământului superior din SUA. A doua

Puncte de vedere

viteză, țărilor dezvoltate din UE (Germania, Franța, Anglia etc.) A treia unor țări ca România, care își mai caută încă drumul spre viitor în noile condiții.

Prima viteză presupune fonduri uriașe și transformarea învățământului superior în principala uzină de producere a înaltei calități și a creativității de vârf. O uzină ca toate uzinele, dar foarte modernă și suprafinanțată. De aici, ideea **universității antreprenoriale** apărută în SUA și susținerea ei prin comenzi de instruire și cercetare, inclusiv „infiltrarea” ei cu reprezentanți ai întreprinderilor obișnuite, interesate în angajarea unei **anumite** forțe de muncă înalt calificate în rezolvarea **anumitor** sarcini de producție.

A doua viteză exprimă faptul că o serie de țări dezvoltate din UE au luat startul cu întârziere, au dispus de **fonduri naționale** mult mai mici, destinate **industriei cunoașterii și creației**, comparativ cu SUA. În plus, UE nu este o forță postindustrială

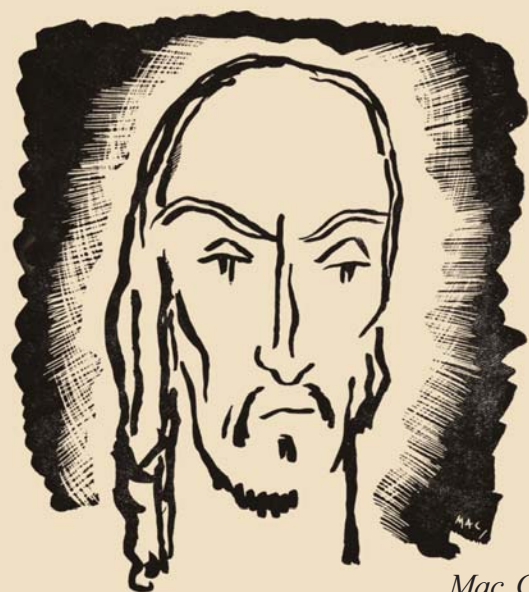
unitară, universitățile ei numeroase cheltuiesc prea mult pe proiecte nesincronizate, redundante uneori, ezită între cooperare și competiție cu SUA, între dezvoltarea pe cont propriu sau unitară în cadrul UE, în care caz învățământul superior european ar putea fi competitiv în raport cu cel din SUA. Astfel, evoluția nu-i este favorabilă și fenomenul Oxford „se multiplică” (în ierarhia universităților lumii, Oxford este azi pe locul 20, pe primele sunt cele americane. Și „îndepărtarea de top” se accentuează).

Așa se face că UE „s-a trezit” și a luat hotărârea „de a face ceva” pentru a se unifica și în sfera învățământului superior, de a crea un „spațiu european al învățământului superior și cercetării” altfel, adică competitivitate la scară mondială pe piața cunoașterii (cea mai profitabilă de aici înainte).

Acestea sunt problemele globale ale învățământului superior și cercetării. În ceea ce privește integrarea României în aceste tendințe evolutive există azi poziții destul de precis conturate: una pesimistă și alta optimistă.

În viziunea pesimistă, România ezită nu între cele 2 viteze, ci pur și simplu „să intre într-o viteză”, fie ea a treia sau a patra. Dacă se optează pentru viteză a doua, cum rezultă din datele oferite de Conferința de la București din noiembrie 2003, adică pentru politica U.E. în domeniul care ne interesează, nu înseamnă deloc că se și poate realiza ceea ce își propune, ci doar că **se intenționează luarea de măsuri politice și administrative în acest sens** și nu mai mult. Căci România nu are finanțele necesare pentru a susține această integrare și nici o industrie modernizată semnificativ, care să solicite o viteză de tipul celei dorite de industria de vârf din U.E.

(Continuare în pag. 9)

Desen de
Mac Constantinescu

Horia 1784-2004

Închinare

te ridici uriaș, de departe,
de dincolo de schinjuiri și moarte,
peste-al veacurilor praf și glod,
peste călăuze surde și deșarte ...
iar eu, ca și tine ieșit din norod
vorbe de flăcări să nnod,
să desnod,
ca unui vajnic voievod
îți închin această carte ...

Pagina 3

La ordinea zilei:

EXAMENELE

Pagina 2

La ordinea zilei: EXAMENELE

Considerente oportune în exercitarea actului de evaluare la Universitatea *Spiru Haret*

Prof. univ. dr. Ioan ȘERDEAN

O trăsătură esențială a epocii contemporane, cu implicații dintre cele mai presante în procesul didactic, inclusiv în cel al evaluării performanțelor învățării în toate formele sale, o constituie schimbarea criteriului de apreciere a însuși nivelului de dezvoltare a diferitelor țări. În zilele noastre și, firește, în societatea viitoare, țările care se află în fruntea ierarhiei mondiale din punctul de vedere al nivelului general de dezvoltare au ajuns în această ipostază ca urmare a capacităților lor de a **inova** la nivelul tehnicii de vârf. Implicațiile umane ale schimbării criteriului de dezvoltare sunt dramatice, deoarece pentru a inova la nivelul tehnicii de vârf e nevoie nu doar de o elită creatoare, ci de o masă creatoare.

Știm, și nu doar de acum, că pentru prima dată în istorie, educația pregătește în mod conștient oameni pentru tipuri de societăți care nu există încă. Și tot pentru prima dată dezvoltarea educației, considerată pe scară planetară, tinde să preceadă nivelul de dezvoltare economică (E. Faure: *A învăța să fiți*). Mai știm că, tot pentru prima dată în istorie, diferitele societăți încep să respingă un mare număr de produse oferite de educația instituționalizată, pentru că ele nu mai satisfac nevoile și cerințele sociale ale timpului. Un antropolog american exprima situația de mai sus într-un mod cu totul original: „În zilele noastre, nimeni nu trăiește în societatea în care s-a născut și nu va muri în cea în care a trăit”.

Iar specialiști în domeniul educației au tras de mult semnale de alarmă cu privire la consecințele pe care le implică relațiile prezentate mai înainte. „Noi trebuie să pregătim tineretul în vederea rezolvării unor sarcini pe care nu le putem prevedea exact; noi nu putem învăța pe tinerii noștri tot ce vor trebui să știe timp de 30-40 de ani de activitate profesională, pentru că nu știm încă în ce va consta această activitate și pentru că o parte importantă din cunoștințele indispensabile pentru această perioadă nici nu sunt descoperite” (Gaston Berger: *Omul modern și educația sa*).

Față de asemenea realități, un lucru este cert, deja acceptat și „pus în undă”: „Omul modern va trebui să învețe toată viața, mai mult decât înaintașii săi, iar obligația școlii constă în a forma omul, mai mult decât a-l instrui” (Gaston Berger: *Idem*). Din această perspectivă, la Universitatea *Spiru Haret* se desfășoară o activitate amplă și novatoare pentru dinamizarea întregului proces de învățământ și situarea lui în dimensiunile calității. Fiecare etapă de evaluare, prin examene, a pregătirii universitare are aici semnificația unui punct esențial de reper. Drept urmare, un obiectiv major în pregătirea tinerilor din perspectiva integrării sociale și profesionale îl constituie cultivarea capacității de **adaptare** și **readaptare**, cu relativă ușurință, la realitatea extrem de complexă și mobilă (dinamică) în care își vor desfășura activitatea profesională în funcție de nevoile societății viitoare. Un asemenea obiectiv este determinat de nivelul pregătirii profesionale asigurat în raport cu obligațiile concrete ce vor trebui îndeplinite la nivelul de atunci al dezvoltării societății, care solicită atât asimilarea permanentă a ceea ce e nou și viabil, cât și făurirea noului și promovarea lui continuă.

Omul de cultură contemporan este specialistul cu resurse polivalente, care să fie capabil de a căuta și, mai ales, de a găsi soluții proprii la situațiile noi ce vor apărea. Altfel spus, tipul de formație pe care trebuie să-l pregătească învățământul presupune ca tânărul să dispună, în primul rând, de capacitatea generală de a se **autoinstrui**, de a **învăța independent**. Pentru aceasta e nevoie ca el să posede asemenea tehnici și instrumente ale muncii intelectuale, care să-i permită să gândească și să lucreze independent, să știe să învețe cu mijloace proprii, să fie capabil să se adapteze mereu la condițiile solicitate de dezvoltarea științei și tehnicii, să-și restructureze informațiile de care dispune în funcție de condițiile concrete în care își va desfășura activitatea.

Societatea contemporană are nevoie, de asemenea, de personalități complexe, cu o mare mobilitate intelectuală și profesională. În acest scop, sunt necesare asemenea capacități care să asigure individului posibilitatea integrării

sale creatoare în procesul de realizare a progresului social. „Scopul educației ar trebui să fie nu atât pregătirea tinerilor pentru o anume meserie, pe viață, cât optimizarea mobilității profesionale și permanenta stimulare a dorinței de a învăța și de a se forma” (Edgar Faure, *A învăța să fiți*). Aceeași idee este susținută în termeni mai fermi de P.L.Kapista, care atrage atenția marilor universități asupra formării prea îngust specializate: „Specialiștii care au căpătat o educație suficient de largă sunt capabili, la nevoie, să se inițieze în noi sfere ale științei, fără a trebui să urmeze noi cursuri. Universitățile ar trebui, deci, să reziste tendinței către o specializare prea strâmtă, care caracterizează efectiv în ansamblu dezvoltarea științei contemporane”.

În contextul celor de mai sus, cultivarea **creativității** apare ca o necesitate obiectivă, ca un răspuns la exigențele societății contemporane. Progresul social este de neconceput fără activitatea creatoare a celor care realizează valori materiale și spirituale. În procesul învățământului superior sensul creativității are nuanțe cu totul aparte, prin aceea că, de fapt, nu este vorba numai de a forma creatori în înțelesul propriu al termenului, ale căror produse creative să fie originale și să contribuie direct la progresul vieții și activității sociale. Este vorba, mai ales, de formarea unor capacități de cunoaștere, care devin fundamentale ale procesului creator real, atunci când tinerii intră în fluxul vieții și activității socio-profesionale. Pe această cale, tinerii – studenții se vor iniția în folosirea unor metode și tehnici care vor permite „învățarea creativității”. Ceea ce nu însemnează, câtuși de puțin, că în universități nu pot avea loc și cercetări care să ducă la descoperiri a căror nouate să fie absolută. Tocmai asemenea obiective ocupă un loc prioritar în actul de evaluare desfășurat la Universitatea noastră.

Am convingerea că rezultatele actualei sesiuni de examene de la *Spiru Haret* vor răsplăti eforturile de această natură ale întregului corp profesoral și ale studenților pentru dezvoltarea gândirii creatoare, de amplă sinteză și de anticipare.

Studenții răspund la întrebări... fără note

- *Ce importanță atribuiți acestei sesiuni și cum ați folosit timpul afectat pregătirii propriu-zise?*
- *Ce modalități ați folosit pentru aprofundarea disciplinelor, pentru a vă situa la înălțimea exigențelor formulate de dascălii dvs. ?*
- *Cum valorificați consultațiile, testele organizate în perioada de pregătire și în ce măsură v-au ajutat la evaluarea corectă a cunoștințelor ?*
- *Ce vă propuneți să întreprindeți pentru ca la viitoarea sesiune să vă prezentați și mai bine, să vă autodepășiți, prin performanță ?*

Bogdan-Ioan Gavriluț
anul II, Facultatea de Marketing
și Comerț Exterior

• Această sesiune este importantă, deoarece cuprinde materia de bază dintr-un an. Am alocat trei săptămâni pentru pregătirea acestei sesiuni. E mult, e puțin? Numai rezultatele vor putea lămurii dilema.

• Am folosit drept surse de studiu toate materialele posibile – cursuri și manuale –, urmărind documentare din mass-media și Internet. Și important este faptul că, gestionând mai judicios timpul, am reușit să întocmesc toate temele și referatele.

• Sincer vorbind, nu pot să-mi evaluez nivelul de cunoștințe cu ajutorul acestor teste. Notele obținute la aceste teste nu reflectă întotdeauna nivelul de cunoștințe. Dar mi se pare bună ideea testelor electronice.

• Aș dori să fac carieră în domeniul marketingului. Și nu cred că aș reuși altfel decât acordând fiecărei etape, fiecărui moment al procesului de învățământ importanța ce i se cuvine.

Mihăiță Răducanu, anul II,
Facultatea de Marketing
și Comerț Exterior

• După părerea mea, materiile acestui semestru au o importanță considerabilă pentru pregătirea noastră profesională. Pregătirea acestei sesiuni, dată fiind complexitatea materiilor, a început acum o lună, timpul alocat pe zi fiind de aproximativ 2-3 ore.

• Am încercat, pe cât posibil, să frecventez cursurile, seminarile și să duc la îndeplinire unele obiective, cum au fost cele de cercetare marketing, statistică, economie internațională.

Pentru pregătirea materiilor programate la sesiunea de examene, am învățat după cursuri, manuale, făcând o sinteză a acestora.

• Aceste evaluări (teste) au fost necesare pentru o mai bună înțelegere a materiilor.

• Am ales să urmez o facultate pentru că să am o slujbă decentă, dar în ceea ce privește performanța, nu cred că am cum s-o ating, în profesie, deocamdată.

Alina Georgiana Niculae, anul II,
Facultatea de Marketing
și Comerț Exterior

• Foarte importantă. Disciplinele la care vom susține examene sunt de bază pentru viitoarea carieră în marketing și comerț exterior. Am început să mă pregătesc în urmă cu două săptămâni cca 1-2 ore/zi, iar cu două zile înainte de fiecare examen mai învăț cca 4-5 ore/zi.

• Am participat la aproximativ toate orele de curs și seminar și am studiat după manualele universității.

• Cred că testele sunt suficient de elocvente pentru evaluarea corectă a cunoștințelor.

• Pentru sesiunea următoare îmi voi elabora un program individual de studiu, mai strâns, dacă nu chiar unul draconic, începând încă din primele săptămâni ale semestrului, pentru a nu mai risipi în nici un fel timpul care va lucra astfel mai bine în favoarea mea.

Doinița Bondoc, anul I,
Facultatea de Finanțe și Bănci

• Pentru mine este o șansă să învăț la o facultate cu asemenea specializare de mare actualitate. Și nu vreau să o ratez. Așa că, fiind prima mare confruntare cu propriile cunoștințe și, mai ales, cu exigențele profesorilor, această sesiune constituie cea mai importantă etapă din cadrul anului școlar, și cred că trebuie tratată cu foarte mare atenție; de exemplu, am încercat să aloc o mare perioadă de timp pentru sesiune, am tratat cu mare interes materiile cele mai importante, pe care eu le consider că ar fi: Economia politică, Contabilitatea – baze și Matematica.

• Pentru abordarea disciplinelor am recurs la metodele strategice pe care le cunosc din anii de liceu, și anume: am încercat să înțeleg subiectele principale ale disciplinelor, apoi am dezlegat anumite probleme, ceea ce m-a ajutat să înțeleg subiectul. Cursurile reprezintă sursa principală după care se poate învăța.

Testele sunt pentru mine un mijloc prin care sunt puse la punct cunoștințele evaluate de mine și acolo unele aflu că sunt „descoperite” iau măsurile cuvenite de completare și aprofundare a cunoștințelor.

• Cred că la următoarea sesiune voi încerca să lucrez mai mult și să acord mai mult timp testelor grilă.

Liviu Paul Simionov, anul I,
Facultatea de Finanțe și Bănci

• Sesiunea de iarnă deține o semnificație majoră, având în vedere că suntem la începutul drumului și trebuie dedicat tot timpul posibil pregătirii.

• Modalitățile anterioare asimilate în timpul liceului și participarea intensivă la cursurile și seminarile facultății noastre.

• Consultațiile în această perioadă au avut o importanță pentru asimilarea informațiilor, testele realizate în perioada de pregătire ajutându-mă să fac nu o simplă evaluare a cunoștințelor, ci și să extind monitorizarea și asupra celorlalte materii.

• În următoarea sesiune îmi propun să acord mai mult timp disciplinelor de bază, definitorii în procesul de formare a carierei profesionale pe care am ales-o.

Oana Subțirică, anul I,
Facultatea de Filosofie și Jurnalism

• Având în vedere faptul că este prima sesiune din cariera de student, pentru mine se poate spune că are (poate un pic exagerată comparația) semnificația unui botez. Dacă reușești să treci cu bine de prima sesiune, e clar că drumul spre afirmare îți este deschis, chiar în carieră, căci examenele din școală te pregătesc într-un fel pentru marele examen al lumii prezici. Cât despre timpul acordat pregătirii, acesta este unul destul de mare, căci de la începutul anului m-am pregătit curs de curs.

• În primul rând, mi-am făcut, cum s-ar spune, temele pentru fiecare materie, am citit de fiecare dată cursurile predate

și am încercat să fac tot felul de scheme pentru a ușura procesul de înțelegere și de reținere.

• Cred că, de fapt, fiecare seminar a fost un test (cel puțin la filosofie). Nu știu cât de mult ajută testele la evaluarea corectă a cunoștințelor, dar în mod cert contribuie la consolidarea lor, căci din fiecare test înveți câte ceva.

• Cred că ar trebui să fiu mult mai activă la seminarii, să îmi fac în continuare temele și să învăț în continuare, curs de curs. Din seminarii rezultă multe cunoștințe, elemente pe care se pot clădi temelii solide pentru o certă performanță profesională. Mi-o doresc atât de mult.

Elena Dumitru, anul I,
Facultatea de Filosofie și Jurnalism

• Fiind prima sesiune la care particip, aș putea spune că reprezintă un început cu o dublă încărcătură emoțională, cu greutatea specifică, însă unul a cărui dimensiune abia acum o realizez cu adevărat. Nu întâmplător timpul pe care l-am acordat pregătirii propriu-zise pentru această primă sesiune este relativ mare. Două luni compacte am asistat la seminarii, cursuri și laboratoare, profitând de fiecare din aceste forme de pregătire, participând la dezbateri. Acum, în sesiune, timpul pe care-l acord este evident mult mai mare.

• Pentru aprofundarea disciplinelor am mers la bibliotecă, am navigat pe Internet și mi-am asigurat cărțile recomandate de profesori.

• Eu cred că aceste teste organizate ne ajută să ne valorificăm într-adevăr cunoștințele, să le evaluăm, punându-le în evidență la fiecare curs sau seminar.

• Citind mai mult și, probabil, aplicând ceea ce ni se spune, adică, practic. Și, probabil, angajându-mă la un ziar sau o revistă.

Irina Niță, anul I,
Facultatea de Filosofie și Jurnalism

• Mărturisesc sincer că această sesiune mă ajută să învăț cum să-mi organizez mai bine timpul și, de asemenea, cum să învăț ceea ce este necesar pentru celelalte examene, fără să mă pierd în detalii. Inițial, am vrut să încep să învăț încă din timpul vacanței, dar recunosc că, din lipsă de voință, nu am reușit. Astfel, am început să studiez materia cu două săptămâni înainte de primul examen.

• Am încercat să citesc diferite cărți care mi s-au părut interesante și care erau legate direct de ceea ce învăț la cursuri și seminarii.

• Foarte mult m-au ajutat seminarile unde, fiind mai puțin studenți, profesorul a putut să ne explice mai bine ceea ce a fost predat la curs și a putut să ne răspundă la întrebări, închegându-se un util dialog, într-o atmosferă încurajatoare, care ne dă aripi.

• Vreau ca la viitoarea sesiune să-mi depășesc limitele, să încep mai din timp să învăț și să fiu la curent cu tot ce apare mai nou în materie.

Învățământul la distanță – o sesiune sub bune auspicii

Prof.univ.dr. Ioan GÂF-DEAC
Prorector al Universității *Spiru Haret*
Director al Departamentului pentru ID

Sesiunea de examene din această iarnă pentru studenții de la ID poate fi socotită o sesiune de excepție. Ce argumente putem invoca pentru a susține acest calificativ? Este vorba despre o nouă structură calitativă în ceea ce privește acțiunile și activitățile care vizează această formă de învățământ. Ce elemente specifice avem în vedere?

Pe prim plan se situează asigurarea resurselor de studiu, direcție în care a fost organizată o acțiune concertată, începând din primele luni ale anului trecut, care a vizat elaborarea cursurilor sinteză. În debutul anului universitar 2003-2004 acestea au fost tipărite și distribuite gratuit studenților. Este pentru prima dată când studenților, pe lângă resursele clasice, li s-a asigurat o resursă specifică ID reprezentată de manualele în format ID. Acestea, în esență înseamnă note de curs, cu expresie relevantă a conținutului.

În plus, față de anii trecuți s-a realizat, din punct de vedere metodic, o mai accentuată corelație între resursele de studiu pentru o țintă bine definită: asigurarea conjugată a elementelor care să-i determine pe studenții ID să aibă o asimilare mai rapidă a cunoștințelor din materialele de studiu. Deci, este vorba despre îmbogățirea cunoștințelor pe căi multiple, nu

numai pe cea clasică. La învățământul la distanță o singură sursă de informare nu este suficientă. De aceea, s-a trecut la o formulă nouă, integrată, de multiplicare a resurselor, urmărind același țel – asimilarea corespunzătoare a disciplinelor. În acest sens au apărut: manualul propriu-zis, care devine alternativă; Internetul, cu biblioteca virtuală, o nouă alternativă; Televiziunea *România de Măine*, cu lecțiile susținute de cadrele didactice, o componentă esențială.

Acum, modelul social de învățare pornește de la cursurile sinteză, toate articulate, cum subliniam, într-un singur scop. Un alt element specific, care ajută la diversificarea și îmbogățirea formelor de pregătire a sesiunii de examene, vizează dotarea și structurarea academică a Centrelor teritoriale pentru ID. Astfel, conceptul de rețea a învins conceptul de ierarhie. Procesul de învățământ la această formă de instruire a fost dislocat în teritorii și ID are acum tangențe cu învățământul la domiciliu. Aceasta presupune că mediul universitar nu mai este concentrat numai la sediul facultății, ci se extinde în teritoriu.

Catare, Centrele teritoriale, grație eforturilor Universității *Spiru Haret*, au deja infrastructura necesară pentru evaluare și examinare, au definite răspunderile pentru derularea exigentă a acestei

activități. Pentru sesiunea de iarnă, din punct de vedere academic, s-au asigurat asistența tutorială și asistența metodică de evaluare-examinare. Ele sunt reprezentate de un președinte de sesiune care, la rândul lui, reprezintă conducerea universității în teritoriu pentru perioada de desfășurare a sesiunii și care, împreună cu conducerea Centrului teritorial ID, realizează toate acțiunile impuse de desfășurarea acestei sesiuni. Președinți împreună cu alte cadre didactice, se deplasează în teritoriu în beneficiul studenților de la ID, asigurând tot ceea ce presupune procesul de evaluare-examinare. Firește, rezultatele obținute la examene vor fi confirmate de profesorii titulari de la facultate. Noi sperăm că prin toate aceste facilități, studenții să obțină economii de timp, dar și financiare, prezentându-se în zona teritorială mult mai bine pregătiți.

Aceste aspecte majore au fost fundamentate practic în întâlnirile și instruirile avute la București, la sediile facultăților, la sediile Centrelor teritoriale, la Senatul Universității, precum și în cadrul Consiliului Departamentului ID, unde a fost validat întregul proces de pregătire a sesiunii de evaluare-examinare. În toată această perioadă de pregătire s-a remarcat un efort cu totul deosebit la nivelul facultăților, al prodecanilor responsabili pentru ID, al secretarilor, al conducătorilor tuturor Centrelor teritoriale. Sper ca, sub aceste auspicii, sesiunea de evaluare-examinare din această iarnă să se finalizeze, pentru cei peste 4.100 de studenți din anii I și II de la ID, în rezultate bune și foarte bune, la nivelul așteptărilor noastre.

Pregătire pe întregul semestru

Conf.univ.dr. Eugen GHIORGHÎȚĂ
Prodecan al Facultății de Management Financiar-Contabil

Sesiunea de examene din această iarnă a beneficiat de o pregătire diferențiată a celor trei forme de învățământ – zi, cu frecvență redusă și ID.

În această sesiune, pregătirea pentru studenții de la cursurile la zi s-a efectuat pe baza lucrărilor aplicative și a studiilor de caz de la seminarii, iar pentru studenții de la fără frecvență în timpul lecțiilor de sinteză, precum și a orelor de consultații special organizate. Studenții de la forma de învățământ la distanță au beneficiat de consultații pe Internet sau la sediul Centrelor teritoriale, pe baza materialelor afișate în Biblioteca virtuală și la Avizierul electronic, toate corelate cu sintezele cursurilor prezentate la Televiziunea *România de Măine*.

O atenție specială a vizat urmărirea gradului de completare a materialelor de sinteză cu manuale tipărite în cadrul Editurii Fundației *România de Măine*, precum și cu alte lucrări bibliografice. În acest fel, precizăm că pregătirea propriu-zisă a sesiunii de iarnă a examenelor s-a desfășurat pe întregul semestru, asigurându-se astfel și o constanță a ritmului procesului didactic.

Pentru studenții de la FR și ID s-au creat condiții de a participa la lecțiile de sinteză care au avut loc în perioada 13-23 decembrie 2003 și de a apela la cadrele didactice în cadrul orelor de consultații organizate conform planificării realizate încă la începutul anului universitar. O parte dintre studenții de la formele de învățământ FR și ID au avut posibilitatea să participe la cursurile și seminarile de la învățământul la zi, putând astfel să-și completeze cunoștințele mai ales, la problematica mai dificilă.

Maturitatea și experiența, plusul de discernământ pe care studenții de la formele de învățământ FR și ID le au, în comparație cu cei de la cursurile de zi, le conferă acestora posibilitatea să pună profesorilor întrebări punctuale, structurate pe probleme de mare actualitate ale vieții social-economice. În acest fel, aceste discuții constituie și pentru cadrele didactice o adevărată provocare, stimulându-le să păstreze permanent legătura cu viața, asigurând o adevărată „tensiune” euristică și o atitudine neconformă cu șabloanele clasice.

Universitatea ca factor de progres în epoca globalizării

(Continuare din pag. 1)

Procesul de rețărânizare primitivă a satelor continuă; deșcolarizarea la nivel preuniversitar continuă și va sfârși prin a trage înapoi și învățământul universitar; conflictul dintre învățământul superior de stat și cel particular, accentuat de politica CNEAA (în trecut fie spus, acest organism nu a cuprins, după știința noastră, nici un cadru didactic din învățământul particular), se acutizează; continuă oscilația mentalității politice între trecut și viitor; se constată apariția unui hibrid uman neofanariot, viguros și monstruos, care se dovedește un serios factor frenator al modernizării învățământului.

Cam aici ne găsim, în viziunea pesimistă, în sfera învățământului superior și a cercetării.

În viziunea optimistă, lucrurile stau cu totul altfel. Conferința de la Bologna (1999), cea de la Berlin (2003) și cea de la București (noiembrie 2003) oferă speranțe reale, care au fost subliniate și susținute hotărât chiar de către prim-ministrul Adrian Năstase. Noua viziune a fost pusă la punct de experții domniei sale și, cu siguranță, aceștia au avut toate datele necesare la dispoziție. În această ordine de idei, merită subliniate câteva teze, de o reală valoare în ceea ce privește viitorul învățământului superior și cercetării la noi. Mai întâi, modernizarea trebuie începută cu începutul, cu o analiză mult mai realistă decât în trecut asupra **locului** în care ne

găsim și a **situației de fapt**, cu gândirea precistă a **cadrelor legislative operant** și trecerea curând la discutarea conținutului acestuia. Pe baza discursului Premierului și al celorlalți participanți la Conferința de la București, din noiembrie 2003, se conturează și alte soluții posibile și trecerea lor în practică într-un interval de timp rezonabil: organizarea învățământului superior pe 3 cicluri: general (3-4 ani), masterat (1-2 ani), doctorat (cca. 3 ani); formarea de consorții universitare; creșterea ponderii cercetării științifice; regândirea finanțării întregului subsistem social; trecerea la compatibilizarea învățământului superior din România cu cel din U.E.; regândirea problemei calității și renunțarea la CNEAA, în forma lui actuală; regândirea finanțării printr-o nouă relație între învățământul superior, cercetare și comunitate (idee nu tocmai nouă în țara noastră) și, mai ales, înțelegerea universităților ca unități de pregătire profesională, dar și ca unități de producție (de idei, de prototipuri, de serii mici etc.), sau, ceea ce se numește, ca o expresie foarte puțin potrivită în limba română – universități antreprenoriale, de care sunt mult mai aproape universitățile particulare decât cele de stat, acestea fiind mai osificate, mai greoaie când este vorba de schimbări radicale. Un exemplu este, în această privință, chiar Universitatea *Spiru Haret* care, încă de la începuturile ei, a avut vocația

inovației și modernizării continue, a integrării în „spiritul timpului”, în „noua paradigmă” etc. și care se află în plin proces de modernizare, în prezent dispunând de o televiziune modernă și editură proprie deosebit de performantă și, mai ales, de neobișnuită deschidere spre modernizare.

*
*
*
Comparând cele două viziuni – pesimistă și optimistă – într-o formă firesc sintetică și simplificatoare, ne declarăm deschis de partea optimiștilor. „Noul” poate fi uneori mai puțin viguros decât vechiul, dar el are de partea lui viitorul și forța acestuia. Din acest punct de vedere, se poate spune, fără riscul de a greși, că România și-a propus să **între direct în viteză a doua a evoluției învățământului superior și cercetării**, depășind ezitățile și mentalitățile universitare tradiționale. Pesimismul nu este oricum o soluție, iar optimismul are de partea lui chiar o politică de stat, ceea ce reprezintă un fapt cât se poate de încurajator. Putem trece de la ezitare și oscilație, ba chiar de la viteză a treia, direct la ce de-a doua, în ceea ce privește dezvoltarea învățământului superior și cercetarea în România. Iată o țintă pentru care merită să luptăm, ea reprezentând chiar esența noului „spirit al timpului”, care va domina multă vreme de aici înainte organizarea și calitatea învățământului universitar.

Universitatea *Spiru Haret* este pregătită să răspundă provocărilor secolului XXI în sfera educației. Tehnologiile moderne sunt asimilate în toate domeniile unde sunt necesare, atât pentru desfășurarea învățământului la distanță (bazat pe calculator, Internet, televiziune), cât și pentru celelalte forme de învățământ, indiferent de specializare. La Universitatea *Spiru Haret*, investițiile în aceste tehnologii moderne se ridică la peste 5 milioane dolari.

CAZUL PAULESCU ACUZĂ

„Românul e născut poet” – spune o veche zicală din Carpați. Constatarea ca atare are în vedere nu numai doinele și baladele unice în lume, precum *Miorița*, ci îndeosebi caracterul blajin, visător și tolerant al românului, venerația lui față de marile idealuri creștine, sinonime cu adevărul, dreptatea, cinstea și frumosul. Cu aceste însușiri, românul a fost și rămâne un mare admirator al tuturor izvoarelor de lumină, în ordine spirituală mai cu seamă. De aici vine cultul lui pentru învățătură, respectul față de marile valori ale culturii și civilizației, generozitatea cu care-și uimește oaspeții. Autocritic până la nedreaptă desfigurare, el atribuie desori celor cu care vine în contact însușiri atât de înalte încât rămân uimiți până și noii laureați. Poate că în această atitudine de supraevaluare se strecoară și o doză de simpatică ironie, românul știind bine că atitudinea față de laudele ce îi se aduc

ajungem niciodată la acest prag al deziluziei!” – aud deseori în juru-mi.

Să aibă această frecvență invocație un sens prevestitor? Mi-e teamă de această întrebare. Mi-e și mai multă teamă de când, în ziua de 27 august 2003, Congresul Federației Internaționale de Diabet, reunit în capitala Franței, s-a dezis de una dintre normele sale morale fundamentale, anulându-și hotărârea de acordare a Premiului „Paulescu” ca gest firesc de reparație pentru flagrantă nedreptate făcută unuia dintre cei mai mari savanți ai lumii, Nicolae Paulescu. Nicolae Paulescu este, așa cum îl arată și numele, un român. A trăit între anii 1869-1931. Studiile liceale le-a făcut la București, iar cele medicale, de chimie biologică și de fiziologie generală, la Facultatea de Științe din Paris, unde a obținut trei doctorate: în medicină, în științe și în chimie biologică. A funcționat câțiva ani la Paris ca medic și a publicat, împreună cu prof. dr. Etienne Lancereaux, și el un

rămas astfel total în umbră și a murit bolnav de supărare în 1931.

După lungi eforturi, făcute de mai mulți savanți români și străini, pentru recunoașterea internațională a priorității lui Nicolae Paulescu în descoperirea insulinei, Federația Română de Diabetologie a început, acum câțiva ani, acțiunea de instituire a Premiului internațional „Nicolae Paulescu” care să fie acordat, o dată la trei ani, cu ocazia Congresului Federației Internaționale de Diabet. Federația Internațională de Diabet a anunțat că este de acord cu instituirea acestui premiu la cel de-al 18-lea congres, desfășurat în august 2003 în Franța. S-a format, în acest scop, un comitet internațional de selectare a candidaților la premiu, a fost declarat câștigător un profesor din Perugia care urma să primească premiul în ziua de 28 august 2003. Totul a decurs normal până la apariția în ziarul Le Monde a

Nicolae Iorga

Un învățat: doctorul Paulescu

Profesorul Paulescu, care a trăit ca un mucenic și a murit ca un sfânt, înfățișează în chipul cel mai expresiv pe învățatul român, așa cum îl fac cele mai bune tradiții ale țerii noastre.

Cine l-ar fi văzut discret, rece, tăcut, nu și-ar fi dat seama de opera pe care acest om o avea în urma sa. A trebuit ca moartea să dezlege pe prietenii cei mai de aproape, pe ucenicii cei mai credincioși pentru ca revelația să se producă și să se cunoască numărul și însemnătatea descoperirilor lui. Mulți știau numai că Paulescu are în politică o anume direcție, pe care, de altfel, n-o strămuta în activitatea sa profesională, plină de cea mai caldă iubire de oameni.

Într-o vreme când faima precede munca și valorile adevărate sunt răspinse de obrăznicia care se îndeasă, viața și moartea acestui om de merit sunt un îndemn și o învățătură pentru tineretul care trebuie să reziste ispitelor gloriei răpede făcute.*

* *Neamul Românesc*, 29 iulie 1931.

este una dintre probele de foc în dezvoltarea caracterului.

Fapt este însă că din această largă disponibilitate spirituală izvorăște, astăzi ca și în trecut, admirația românului față de Occidentul democratic, civilizat, prosper și corect. Un Occident corect până la sacrificarea intereselor proprii – crede românul –, când este vorba de respectarea legii, a legii morale mai cu seamă. În virtutea acestei credințe, românii zilelor noastre sunt dispuși la mari sacrificii numai și numai să se alinieze cerințelor Uniunii Europene. Spre integrarea în UE năzuiesc în proporții covârșitoare, necunoscute altor țări candidate. De la această înălțime a credinței lor se întreve bine cum orice deziluzie ar fi răvășitoare. „*Dea Domnul să nu*

foarte mare savant, un monumental *Traité de médecine* (4 volume, 1903-1930).

Între 1900 și 1931, Nicolae Paulescu este profesor de fiziologie la Facultatea de Medicină din București, refuzând oferta generoasă de a lucra la Paris ca succesor al lui Lancereaux. Cercetările sale acoperă o arie vastă a fiziologiei, iar numele și l-a legat pentru totdeauna de descoperirea, în urma unor proprii investigații sistematice, a tratamentului de bază al diabetului: în anul 1921 a reușit să obțină un extract apos de pancreas, hormon denumit de el „pancreină”, cu mai multe luni înainte de descoperirea insulinei, de către doi cercetători canadieni care au și primit, în 1923, Premiul „Nobel”. Rezultatele cercetărilor sale, Paulescu le-a publicat succesiv în prestigioase reviste franțuzești, de unde cei doi canadieni s-au inspirat, din păcate fără a menționa sursa. Paulescu a

unui articol infam care îl acuza pe descoperitorul de fapt al insulinei, N. Paulescu, că ar fi fost ... antisemit. Proba acuzatoare? O lucrare despre alcoolism de prin anul 1921. De pe această „bază”, decernarea premiului a fost suspendată, ca și instalarea unei plăci comemorative la spitalul parizian unde Lancereaux și Paulescu au lucrat împreună.

Cum este posibil astăzi ca lumea științifică să fie bulversată, umilită, „programată” să-și nege propria condiție prin imixtiunea politicului? Uite că este! Occidentul are marile lui merite, dar și „micile” lui slăbiciuni! Pe primele le cunoaștem și le prețuim de foarte multă vreme. De cele din urmă trebuie să luăm, cu durere, abia acum cunoștință și să ne apărăm cât putem mai bine.

Mihai IORDĂNESCU

Aron Cotruș, Horia

(Fragmente)

Horia de jos
te-ai ridicat drept, pietros, viforos,
pentru moți,
pentru cei săraci și goi, pentru toți ...
și-ai despicat în două istoria,
țaran de cremene
cum n'a fost altul să-ți semene,
Horia!...

te-ai desprins aspru din gloată,
cu-obraji supti,
cu ochi crunți,
să lupți
să n'nrunți

din sălbatecii-ți munți:
oștile craiului, temniță, roată ...

vrut-ai să spinteci pe munți, pe văi,
largi, netede, slobode căi
pentru-ai tăi
cei mâncați de străini, despuiați
de biruri, de sbiri,
de rele-orânduiri ...
și uitați
de regi și împărați ...

pân'la Bălgrad pe roată,
uimind călăi, nemeși, gloată,
ți-a bătut neschimbat sub tundra săracă
aceeași mare, ne'nfricată inimă romano-dacă ...

duhul trăiește încă treaz în munți
și va trăi dărz cât vor domni peste morți
sbiri crunți
și mișelnici despoți ...

uriaș domn
pe-al adâncurilor noastre sfâșiat somn,
pe-al răzmerițelor roșu praznic, -
mai roși-vei oare vreodat' năpraznic,
acestui neam, viața și istoria, -
tu,
munte
al vrerilor noastre celor mai crunte.
Horia?!...

ah,
nu e,
încă nu e
loc pe pământul moțesc și valah
pentru colturoasa ta statuie ...

dar, poate, într'o zi,
un meșter între cei mai meșteri moți,
un Horia al daltei, uriaș între toți,
va îndrăzni,
mănat de-o vrere idolatră,
și de-adâncuri prea pline,

să te'ntrupeze, aspru, în piatră,
Horia, pe tine!...
de-ai ieșit din mormânt între noi
și-ai vedea atăția morți zdrențoși pe munți goi
și neamu-ți flămând ca acu,
ce-ai zice, Horia, tu?!...

te-ai jelui, ai doini din fluer
ori ai da un nou, și lung, și roșu șuer,
munții toți să se cutremure,
liflele câmpiei să tremure
să le vezi, îngrozite, de pe culmea-ți săracă,
din ale belșugului târguri cum pleacă?!...

de-ai trăi tu
acu,
ce-ai face Horia, cu mișei ce vând
norodul flămând?! ...
nu ți-ar veni să-i cauți pe toți,
de gături să-i scoți,
din paturi, de la câni, de la prânzuri,

și'n mijlocul pieților celor mai mari,
ca pe cei mai mișelnici tâlhari,
de limbă să-i spânzuri?!...
gîndul tău: curcubeu peste veac,
s'a ivit peste furtunile din noi ...
ce grof l'ar fi putut stropi cu noroi
să nu-l mai vadă iobagul sărac?!...

gîndul tău: columnă de foc,
dincolo de bezna zilei de azi,
vestește prin vreme pentru moții nomazi:
o mare statornică oprire pe loc

n'ai fost nici barem cneaz ...
bătut-ai tăcut al șesului glod
și-ai sângerat pe piatra muntelui cu gând viteaz ...
din norod te-ai ridicat, pentru norod ...

grofii au crezut că te-au înfrânt
și te-au închis, pe totdeauna, în mormânt,
dar tu, cât Ardealul acesta de mare,
pe-al primejdiei roșu cal călare,
te-ai ridicat, peste mormînt, mai dărz, mai tare ...
și te-ai insuțit,
te-ai înmiit
necontenit,
ca iobagii'n suflot să te poarte,
în lupta lor pe viață și moarte ...

n'ai fost nici voievod, nici crai,
n'ai purtat sceptru nici mantie cezarică ...
așa precum erai:
cu căciulă, în opinci și'n sarică,
cine-ar fi putut chipul să-ți suie
pe-o piatră de statuie?!...

am fost ținuti în întuneric
ca niște osândiți la moarte
și la ucigașe tăceri ...
dar acum, descătușați, în văzduhul feeric
și liber – al gândului,
văzul cui,
dintre iobagii și călăii de ieri,
va străbate oare mai adânc și mai departe?!...

mort e de mult Iosif împăratul
și praf alesu-s-a de'mpărăția lui ...
cât vezi pe-aici dealungul și dealatul
e slobod astăzi drumul moțului ...

altă rânduială, alte graiuri, alte legi ...
răsună dulce chiar și asprele porunci
date drept, pe limba noastră, nației întregi,
cum pentru noi nu răsunau atunci ...

drumul nostru merge tot mai neted înainte
dar departe pe întinsul colțuros al drumului
o ruptă roată ne aduce-aminte
de jertfa ta ce n'a pierit ca umbra fumului ...

dreaptă călăuză pentru noul drum
mai de preț ca aurul din Zlatna, Brad și Săcărîmb
așteptăm din munții tăi de-acum:
un Horia uriaș al gândului,
cu străfulgerările și văzul lui
să lumineze drumul nostru orb și strâmb ...

Horia, dormi liniștit ...
gîndul tău de foc a biruit ...
grofii ca o apă tulbure s-au dus,
pe totdeauna, spre apus ...

Horia, dormi liniștit ...
vreri aspre veghează necontenit
și'nchid, pentru năluci și strigoii,
toate drumurile 'ntoarcerii 'napoi ...

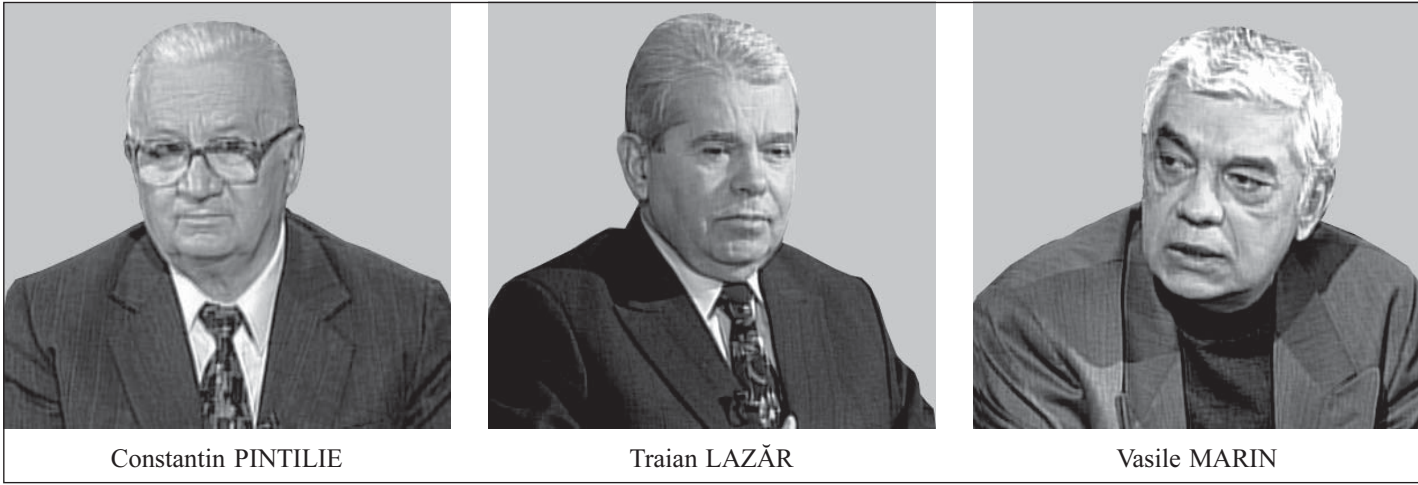

Desene de Mac CONSTANTINESCU

1935

Emisiunea **Agricultura, încotro?** la Televiziunea *România de Mâine* Mișcarea cooperatistă în agricultura României

La dezbaterile din emisiunile *Agricultura, încotro?*, realizate la TvRM de prof. univ. dr.*Constantin Pintilie*, membru de onoare al Academiei de Științe Agricole și Silvice (ASAS), au participat: dr. ec. *Traian Lazăr*, șeful Secției de Economie Agrară a Academiei de Științe Agricole și Silvice, membru al Ligii pentru promovarea ideilor cooperatiste, dr. ing. *Gheorghe Timariu*, membru ASAS, dr. ing. *Gheorghe Stanciu*, dr. ing. *Marin Vasile*, dr. ing. *Radu Coțianu*.

Ideea cooperăției a apărut din nevoia de a întemeia comunități de lucrători ai pământului în care munca să-și găsească o dreaptă și egală răsplătire. Noțiunea de cooperăție a fost exprimată pentru prima dată de englezul Robert Owen (1771-1858) și reprezenta antiteza concurenței. Ea a fost îmbrățișată și de francezii Saint-Simon (1760-1825) și Charles Fourier (1772-1837). Ei respingeau, în teoriile lor, amestecul, la vremea aceea, a statului în conducerea cooperativelor. De-a lungul istoriei, ideea de cooperăție a fost pusă la grele încercări în calea ei spre autonomie, dar a triumfat însă teza autonomiei cooperatiste care a găsit sprijin viguros în țări ca Anglia, Germania, Franța, Elveția și de ce să nu adăugăm că și în țara noastră s-a acumulat o mare experiență în acest domeniu. În țara noastră, literatura de specialitate consemnează că actul de naștere al cooperăției datează din momentul apariției Legii rurale în anul 1864, când s-au format primele obștii de arendare a pământului și mai apoi cooperativele de credit (Băncile populare). Obștiile își desfășurau activitatea pe baza unor principii prevăzute în statutul de funcționare. Băncile populare au luat ființă din nevoia acută de bani pentru dezvoltarea agriculturii, acestea acordând credite avantajoase țăranimii.

REFORME ALE AGRICULTURII ROMÂNEȘTI

Marea Unire din 1918 a însemnat începutul unor profunde transformări economico-sociale în toate domeniile de activitate, inclusiv în agricultură. Noua situație impunea corelarea și uniformizarea cadrului legislativ pentru toate provinciile românești, precum și regândirea lui în optica realităților de după război. În acest sens au fost promulgate legi de reformă agrară: pentru Oltenia, Muntenia, Moldova și Dobrogea (MO nr. 252/6 martie 1920); pentru Bucovina (MO nr. 93/30 iulie 1921) și pentru Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș (MO nr.93/30 iulie 1921). Toate aceste legi răspundeau aceluiași comandament de reducere a marilor proprietăți latifundiare prin exproprierie și dezvoltarea de proprietăți și exploatații țărănești, cu dimensiuni cât mai adecvate timpurilor respective. Loturile de improprietărire erau de trei tipuri*: de înzestrare, de completare și speciale. În primii ani după aplicarea Legii reformei agrare, s-a manifestat fenomenul de diferențiere a țăranimii, ceea ce a făcut ca Parlamentul României să adopte Legea privind înstrăinarea loturilor dobândite prin improprietărire (MO

nr. 13/13 martie 1925), care a interzis vânzarea sau cumpărarea acestora, singur statul având dreptul de preemfiune. Evenimentul dominant care a marcat viața rurală l-a constituit Reforma agrară din 1921 prin care s-au expropriat de la moșieri peste 6 milioane de hectare de pământ, care a fost împărțit la aproape 1,4 milioane de țărani. În acest fel, proprietatea țărănească a devenit predominantă, reprezentând – după recensământul din 1930 – circa 68% din numărul total de gospodării cu o suprafață medie de 1,34 hectare pe locuitor din mediul rural. Din lipsa capitalului financiar, agricultura a practicat mai departe relații de tip medieval: dijma, arendarea în bani, claca ș.a. Noile cerințe i-au determinat pe marii latifundiari să renunțe la sistemul de muncă în regie în favoarea celui în dijmă care s-a dovedit a fi mult mai rentabil**. Se manifestă din nou o creștere a decalajului dintre marea și mica proprietate, apărând criza agrară din 1929-1933. Gospodăriile mici și mijlocii, rezultate în urma reformei agrare au avut cel mai mult de suferit.

NEVOIA DE COOPERATIE ȘI FORMELE EI ÎN ROMÂNIA

Este unanim recunoscut că marea exploatație agricolă este superioară mici gospodării țărănești. În România interbelică, în urma aplicării reformei agrare, 92% din totalul gospodăriilor (de 3,02 milioane), care dețineau 73,7% din suprafața totală (14,84 milioane ha) aveau o mărime de sub 10 hectare. Restul exploatațiilor dețineau o suprafață mai mare. Această realitate ridica acut problema producției, căci dreptul la proprietate asupra pământului implică și datoria de a-i spori randamentele. În această situație, cooperația a devenit un corectiv esențial al micii proprietăți țărănești care a avut misiunea de a face ca această proprietate să devină mai productivă, să sporească producția în interesul societății, dar și a venitului în interesul individului cooperator – producător și proprietar autentic. Experiența din țara noastră și din multe țări dezvoltate, în ce privește mișcarea cooperatistă, și-a găsit o aplicare strălucită și în România interbelică și apoi mai târziu. Cooperăția devine o mare necesitate care derivă și din nevoia de valorificare a producției agroalimentare în condiții cât mai profitabile. Unitatea cooperatistă, indiferent de forma ei, are posibilități să obțină beneficii mai mari, prin livrarea directă a produselor, înlăturând multitudinea de intermediari ce-și fac apariția în acest proces. Același lucru se întâmplă și în cazul aprovizionării. De asemenea, cooperativele pot alocă resurse financiare importante pentru dezvoltarea capitalului fix etc. Un tablou de ansamblu arată că imediat după Marea Unire, în România funcționau circa 4300 de cooperative de diverse tipuri: bănci populare (cooperative de credit); obștii de arendare; cooperative de aprovizionare, desfacere și consum, forestiere ș.a. În anul 1931 numărul acestora aproape s-a dublat, ajungând la cifra de 7436, din care 6878 funcționau în mediul rural. Dintre acestea, ponderea cea mai ridicată o dețineau cooperativele de credit (66 %).

În preajma celui de-al II-lea război mondial, asistăm la o scădere a mișcării cooperatiste, astfel că numărul total al cooperativelor ajunge la 5365. Indiferent de evoluția lor numerică, poziția dominantă a fost deținută de cooperativele de credit. Polarizarea spre această zonă de activitate a fost determinată de nevoia de mijloace financiare pentru procurarea de inventar agricol, extinderea exploatațiilor, achitarea datoriilor și dobânzilor, a taxelor de improprietărire, precum și a altor obligații fiscale. *Cooperativa de credit* a constituit deci principala formă de manifestare a mișcării cooperatiste care a asigurat nevoile țăranimii cu mijloace financiare în drumul său spre progres economic și social. Obștile au reprezentat o altă formă de manifestare a cooperației care au urmat o evoluție destul de contradictorie. La început funcționarea lor a fost concepută în principal pentru arendarea de pământ după care s-a trecut și la cumpărarea de terenuri agricole. Dacă în 1918 în România existau circa 500 obști de arendare, în anul 1938 numărul lor s-a redus la 270 (de arendare și cumpărare), deținând numai 2,46 % din totalul cooperativelor existente. Cooperativele de aprovizionare, desfacere și consum reprezentau circa 18% din total**, numărând peste 500 unități repartizate în toate provinciile țării. Apariția Codului Cooperăției în 1928, precum și a legii privitoare la asociațiile pentru îmbunătățirea agriculturii din 1931 au impulsonat dezvoltarea și a altor forme de cooperare, dintre care amintim pe cele de producție, lăptării, mori, asociații de mașini, cooperative pentru exploatarea pădurilor ș.a. Din analiza datelor obținute la recensământul din 1930, rezultă că în agricultură existau peste 3,3 milioane gospodării țărănești din care: – până la 10 ha – 92 % - suprafața medie 3,1 ha – între 10 ha și până la 50 ha – 7,2 % - suprafața medie 16,6 ha – peste 50 ha – 0,8 % - suprafața medie 254 ha

Iar în anul 1938, structura agrară era următoarea:

- **populația rurală** – 78,2 % din care:
 - 36,9% nu aveau animale de muncă;
 - 32,5 % nu aveau vacă cu lapte;
 - 48,1 % nu aveau nici un porc;
 - 46 % nu aveau oi;
 - 731.300 de familii nu aveau pământ
 - 86 % din populația rurală era analfabetă.
- **structurile agrare:**
 - numărul exploatațiilor era 3.280.000 din care: 54% cu suprafața medie între 0 și 3 ha; 28 % - între 0 și 5 ha și 8,8 % - peste 5 ha
- **producția agricolă** – 1935-1939
 - grâu – 1.040 kg/ha
 - porumb – 1.080 kg/ha
 - orz – 710 kg/ha

În aceeași perioadă, producția de grâu în Ungaria era de 1.370 kg/ha, în Franța 1.600 kg /ha, în Belgia 3.020 kg/ha

- **venitul național** pe cap de locuitor (\$)
 - România: 60-70
 - Polonia: 104
 - Austria: 181
 - Franța: 237
 - Germania: 372

După Reforma agrară din anul 1945, structurile de proprietate în agricultură erau următoarele:		
Suprafața gospodăriei	Proprietari	
	Număr	%
până la 0,5 ha	901.016	16
0,5 – 1 ha	1.100.852	20
1 – 2 ha	1.472.785	26,8
2 – 3 ha	828.286	15,2
3 – 5 ha	697.318	12,7
5 – 10 ha	363.678	6,6
10 – 20 ha	88.335	1,6
20 – 50 ha	22.698	0,4
peste 50 ha	15.170	0,3
Total	5.501.138	100,0

În istoria cooperației agricole, un proces important și cuprinzător s-a declanșat în baza Rezoluției plenarei C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949. Această plenară a cooperativizării agriculturii impunea țăranilor să se înscrie în întovășirilor agricole și, apoi, în gospodăriile agricole colective. Din acest moment istoric, un accent deosebit a

început să se pună pe cooperare în producția agricolă și nu numai în aprovizionare, desfacere etc. Dat fiind procesul profund și complex al cooperativizării agriculturii, în baza rezoluției amintite s-a avut în vedere înființarea respectivelor **cooperative agricole de producție** (gospodării agricole colective).

Evoluția întovășirilor agricole în țara noastră, în perioada 1950-1960****

Anul	Număr de unități	Nr. de familii (mii)	Supraf. agricolă ocupată (mii ha)
1952	1.834	83,9	187,6
1955	4.471	206,4	395,4
1957	11.733	1.073,8	2.25,7
1958	12.848	1.399,8	2.550,8
1959	11.759	1.786,1	3.421,7
1960	10.401	1.844,5	3.836,1

Concomitent cu înființarea și funcționarea întovășirilor agricole, încă de la începutul anilor '50, au fost organizate, pe baza statutului adoptat, și forme superioare de cooperare,

adică cooperative agricole de producție, pe atunci numite gospodării agricole colective. În perioada 1950-1962 cooperativele agricole au avut următoarea evoluție.

Evoluția cooperativelor agricole de producție în România în perioada 1950-1962*****

Anul	Nr. de cooperative agricole	Nr. de familii (mii)	Supraf. agricolă deținută (mii ha)	% din supraf. agricolă a țării
1950	1.027	67,7	288,9	2,0
1954	2.070	178,6	866,8	5,9
1958	3.028	648,5	1.892,1	12,8
1962	5.398	3.294,0	9.084,7	61,6

În anul 1962 a avut loc încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii, moment în care întovășirile agricole au fost transformate în cooperative agricole de producție.

După 1962, până în 1989, respectiv până în 1991, la adoptarea Legii fondului funciar (nr. 18/1991), cooperativele agricole de producție au evoluat așa cum rezultă din tabelul ce urmează

Evoluția cooperativelor agricole de producție din România în perioada 1962-1989*****

SPECIFICARE	ANII	
	1962	1989
Nr. de unități	5398	3172
Suprafața agricolă (mii ha)	9084,7	8963,7
Suprafața arabilă (mii ha)	7679,1	6919,0
Nr. cooperatori apti de muncă care au lucrat în CAP (mii)	4568,2	1910,7
Fonduri fixe (mil.lei)	8000	84624
Efectivele de animale (mii capete)		
– Bovine	1577,2	3064,5
- Porcine	1212,0	2250,0
- Ovine	4233,4	5516,1
- Păsări	2802,8	14849,3
Prod. de cereale (mii tone) din care:	6721	12276,5
- grâu și secară	3070,6	6191,3
- porumb	3277,9	3828,7
Prod. de floarea soarelui	375,4	499,2
Prod. de cartofi	1177,3	1992,1
Prod. animală		
- Carne total (mii tone greutate vie)	177	261
- Lapte total (mii hl)	6042	13487
- Lână (tone)	6682	10468

Complexă, bogată, uneori contradictorie, experiența din țara noastră, ca și din alte țări de pe întregul mapamond privind cooperația agricolă, pledează pentru unirea eforturilor producătorilor agricoli în lupta pentru punerea în valoare, în cât mai bune condițiuni, a resurselor funciare.

* Petrișor N. Petru, *Marile reforme agrare din România*, Editura Miron, Timișoara, 1995.
** N. Cornățeanu, *Cercetări asupra rentabilității agriculturii țărănești*, București, 1935.
*** Prevenda Gheorghe, *Cercetări privind bazele economice, organizatorice și juridice ale diferitelor forme asociative de dezvoltare a producției agricole în județul Călărași*. Teză de doctorat, București, 1997.

**** *Probleme ale dezvoltării și consolidării agriculturii socialiste*, lucrare întocmită de un colectiv de autori condus de academicianul Costin Murgescu, Editura Academiei Române, București, 1960, pag. 258.
***** Gh. Fierbinteanu, Dumitru Ifrim, Traian Lazăr, *Evoluția și perspectiva agriculturii din România*, Editura Regia Autonomă Monitorul Oficial, București, 1998
*****Sursa datelor: Anuarul Statistic al României pe 1990, pag. 414-417.

(Continuare din pag.4)

TRECEREA DE LA ECONOMIA SOCIALISTĂ LA ECONOMIA DE PIAȚĂ

Experiența organizării și funcționării cooperativelor agricole de producție din anii agriculturii socialiste trebuie studiată și analizată cu răbdare, fără patimă. Această întrucât au fost și lucruri bune, unități bune și foarte bune, nu numai rele. Nu este corect sistemul de a nega și blama întreaga experiență din perioada respectivă. În mod normal, după 1989, sistemul cooperativelor agricole de producție nu trebuia lichidat de-a valma, ci trebuia efectuată o analiză de specialitate, responsabilă pentru a vedea ce era bun și ce trebuia înlăturat sau îmbunătățit.

Desigur, trebuia să se recunoască drepturile de proprietate ale cooperatorilor, acordându-li-se titlurile de

proprietate și renta în funcție de evaluarea pământului, a proprietății asupra patrimoniului respectiv, în general. Toate acestea în condițiile menținerii și dezvoltării sistemului cooperăției în producția agricolă, aprovizionare, valorificare etc.

Aplicarea Legii fondului funciar (Nr. 18/1991) și a Legii nr.1 din 2000 a schimbat profund structurile agrare din România, cu consecințe grave asupra modului de exploatare a terenurilor agricole și obținerea unor producții mici la unitatea de suprafață, nerentabile economic. În urma aplicării acestor legi, structurile agrare se prezintă astfel:

Specificare	Număr	Suprafața medie
Gospodării individuale	3.557.270	2,28
Asociații familiale	15.150	118
Societăți comerciale și agricole	4.009	447
Societăți comerciale	372	235

Comparativ cu situația din România, în alte țări foste socialiste, problema proprietății după 1990 a fost astfel

soluționată încât asociațiile agricole n-au fost lichidate, ci transformate în forme asociative viabile.

• Structurile de proprietate în agricultura din Ungaria

Specificare	număr	suprafața medie /ha	%
Societăți rezultate din fostele IAS	253	5.000	19
Societăți cooperatiste rezultate din foste CAP	1.110	1.800	30
Ferme comerciale	60.000	50	45
Gospodării individuale	333.334	1,2	6

• Structurile de proprietate în agricultura din fosta RDG, rezultate după 1990

Specificare	număr	suprafața medie/ha	%
Exploatații familiale și anexe	20.587	45	17,6
Asociații familiale	1.879	511	18,1
Societăți persoane juridice private:	2.829	1.197	63,9
din care cooperative agricole	(1.388)	1.480	(38,8)
Societăți de drept public	73	272	0,4

Un argument în favoarea faptului că fostele cooperative agricole din România puteau fi transformate în unități economice viabile și, deci, nu trebuiau să fie distruse, se

identifică în existența celor câtorva zeci de foste CAP-uri devenite exploatații agricole moderne, eficiente, prin respectarea dreptului de proprietate.

CERINȚE ACTUALE PRIVIND DEZVOLTAREA FORMELOR COOPERATISTE

O analiză retrospectivă a mișcării cooperatiste îndeamnă mai mult ca oricând la o meditație lucidă, eliberată de orice pejudicăți și viziuni colectiviste. Realitatea zilelor noastre cere conducătorilor, specialiștilor din agricultură, oamenilor de știință agrarieni să găsească soluții viabile pentru o viață mai bună. Ei au datoria sacră să răspundă acestui comandament. În tranziția spre economia de piață, agricultura traversează o perioadă dificilă.

Oriunde în lume agricultura răspunde unor nevoi de mare stringență: asigurarea hranei populației, combaterea foamei și a malnutriției, precum și creșterea contribuției acestei ramuri la dezvoltarea de ansamblu a economiei. Țările care au optat pentru mișcare cooperatistă, indiferent de forma ei de manifestare, au făcut-o pentru a spori producția agricolă și eficiența acesteia, pentru a promova progresul tehnic prin alocarea unor resurse financiare importante și – de ce nu? – pentru a promova dezvoltarea economică și socială la sate. Nu este nevoie de argumentat faptul că pe suprafețe mari se poate aplica o agricultură modernă, intensivă, se realizează economii însemnate prin relațiile pe care le are unitatea în amonte și aval de agricultură; se asigură o bună valorificare a producției agricole; se poate realiza o zonare adecvată a producției, evitând influențele negative ale diferiților factori pedoclimatici. Cooperativa agricolă utilizează optim baza tehnico-materială, poate efectua investiții prin acumulări proprii, are capacitatea de a negocia cu furnizorii și beneficiarii, inclusiv cu unități similare din țară și din străinătate, asigură profituri pentru crearea de fonduri necesare modernizării producției agricole și dezvoltării economice și sociale a comunităților rurale.

Organizarea exploatațiilor agricole pe calea cooperăției poate începe de mâine întrucât există condiții pentru aceasta.

Cooperația în producția agricolă și, bineînțeles, în aprovizionarea proceselor de producție agricolă, precum și în valorificarea producției agricole reprezintă un sistem

organizat, corespunzător cerințelor moderne, în care se **îmbină sistemul managerial cu sistemul proprietății**. Pământul se comasează și se organizează producția pe sole de mărimi corespunzătoare cerințelor aplicării tehnicilor și tehnologiilor moderne. Se respectă proprietatea asupra pământului, corespunzător actelor de proprietate. Pământul trebuie evaluat de către serviciile de specialitate și, în baza suprafeței și a calității exprimată în note de bonitare, urmează a se acorda proprietarului **renta după pământul adus în cooperativă**. Membrii cooperativelor agricole pot încasa venituri și după munca depusă în cooperativă, în baza normelor de muncă stabilite.

Managementul producției agricole în cadrul sistemului cooperatist se realizează de către specialiști atestați de către organele în drept în conlucrare cu organele de conducere specifice sistemului cooperăției. Bineînțeles, organizarea și funcționarea cooperativelor agricole de producție, aprovizionare și valorificare trebuie legiferată și aplicată în baza rigorilor legislative. Denumirea concretă a acestor exploatații propunem să fie următoarea: **Cooperative agricole de producție, aprovizionare și valorificare**. Nu trebuie să ne ferim de cooperația agricolă, pentru că prin ea se poate organiza și desfășura mai bine și mai ușor munca agricolă și, în final, cu mai multe și mai bune rezultate, atât pentru membrii cooperatori, cât și pentru agricultură și economia națională în ansamblu.

Când vorbim de organizare și management în condiții corespunzătoare cerințelor unei agriculturi moderne, competitive, avem în principal în vedere nevoia de **mai multă grijă și răspundere pentru utilizarea cât mai deplină și cu rezultate cât mai bune a potențialului agricol al țării, cu deosebire a principalului mijloc de producție agricolă – pământul**. În acest scop, nu poate fi avută în vedere numai proprietatea fără a fi dată importanța convenită exploatării, punerii în valoare a potențialului agricol prin sisteme de organizare și management corespunzătoare. Cu atât mai mult cu cât înseși exigențele integrării României în UE pledează pentru modernizarea structurilor agrare inclusiv prin dezvoltarea sistemelor cooperatiste.

• Randamentele medii la hectar (kg/ha)

	<i>Cereale (total)</i>	<i>Grâu</i>	<i>Porumb</i>	<i>Cartofi</i>
Olanda	7.764	8.373	4.649	43.700
Franța	6.896	6.632	8.382	37.143
Anglia	6.742	7.468	-	40.785
Germania	6.466	7.283	7.851	36.052
Italia	4.752	3.250	8000	23.556
Spania	2.845	2.400	-	36.150
România	3000	2.700	3000	12.600

• Populația ocupată în agricultură

	<i>Număr de agricultori (mii)</i>
UE	7000
Italia	1300
Spania	1000
Franța	990
Germania	980
Grecia	700
Portugalia	650
Marea Britanie	460
Olanda	240
Danemarca	99
Belgia	86
România	5200

• Producția agricolă finală pe persoană

	Nivel euro/pers.	Decalaje față de România	
		Absolute (euro/pers.)	Relative România
România	2.960	0	1,00
UE-15	30.138	27.174	10,16
Belgia	72.600	69.700	24,51
Olanda	66.200	63.200	22,33
Danemarca	62.600	59.600	21,13
Franța	46.500	43.500	15,69
Austria	15.100	12.100	5,10
Grecia	12.540	9.600	4,23
Portugalia	6.017	3.053	2,03

Experiența organizării și funcționării cooperativelor agricole de producție din anii agriculturii socialiste trebuie studiată și analizată cu răbdare, fără patimă. Aceasta întrucât au fost și lucruri bune, unități bune și foarte bune, nu numai rele. Nu este corect sistemul de a nega și blama întreaga experiență din perioada respectivă. În mod normal, după 1989, sistemul cooperativelor agricole de producție nu trebuia lichidat de-a valma, ci trebuia efectuată o analiză de specialitate, responsabilă pentru a vedea ce era bun și ce trebuia înlăturat sau îmbunătățit.

Desigur, trebuia să se recunoască drepturile de proprietate ale cooperatorilor, acordându-li-se titlurile de proprietate și renta în funcție de evaluarea pământului, a proprietății asupra patrimoniului respectiv, în general. Toate acestea în condițiile menținerii și dezvoltării sistemului cooperăției în producția agricolă, aprovizionare, valorificare etc.

DEZBATERI LA LIGA PENTRU PROMOVAREA IDEILOR COOPERATISTE

Deși de curând constituită, **Liga pentru promovarea ideilor cooperatiste** funcționează de acum legal, are statut, are aprobare judecătorească și este înscrisă în registrul instituțiilor de profil. Toate uniunile cooperatiste din România i-au promis sprijin. Drept urmare, Liga a intrat într-un complex proces de organizare, cu constituirea comisiilor permanente pe domenii, a structurilor organizatorice pe județe și cu elaborarea unui amplu program de activitate. Între preliminariile acestui proces de situează clarificarea și, totodată, îmbogățirea ei doctrinară prin analiza vastei experiențe cooperatiste din România și din alte țări europene sau extraeuropene. Acest atribut îi conferă Ligii pentru promovarea ideilor cooperatiste calitatea unui veritabil laborator de creație teoretică, pluri și interdisciplinară, la care își aduc contribuția specialiști de primă mărime din domeniile economico-financiar, juridic, agrar, industrial ș.a.

Dezbaterea primei teme, dintr-un serial mai larg, a avut ca obiect **Proprietatea cooperatistă în perioada actuală din România**. După o scurtă, dar densă alocuțiune introductivă, rostită de Paul Niculescu-Mizil, președintele Ligii pentru promovarea ideilor cooperatiste, au fost prezentate patru referate, susținute de prof.univ.dr. Aurel Negucioiu, Dumitru Dângă, președintele

Uniunii Cooperăției Meșesugărești, Adrian Morar, din partea Creditului Cooperatist, și dr. Traian Lazăr, vicepreședintele Asociației Naționale a Producătorilor Agricoli. Demersurile doctrinare astfel prezentate au fost de un înalt nivel și ele au avansat soluții pentru problemele actuale nu numai ale sectorului cooperatist, ci ale întregii economii naționale, aflate într-un lung și foarte costisitor proces al tranziției. În acest context, a reținut cu deosebire atenția ideea că

Proprietatea cooperatistă din România în perioada actuală

proprietatea cooperatistă este **proprietate individuală de grup**, formă autonomă și eficace de proprietate, **coexistând** cu proprietatea de stat și cu proprietatea particulară. Date fiindu-i virtuțile economico-sociale recunoscute, proprietatea cooperatistă din România se cere a fi apărată și dezvoltată, în baza unei legislații cuprinzătoare, riguroase, fără ingerințe politico-administrative din partea guvernanților.

Interesante au fost și dezbaterile pe marginea referatelor prezentate. Asupra acestor intervenții, care au pledat inclusiv în favoarea recunoașterii și stimulării marii **proprietăți**

intelectuale, vom reveni și cu un alt prilej. Deocamdată să reținem ideea prof.univ.dr. Vladimir Țicovschi, vicepreședinte al Ligii pentru promovarea ideilor cooperatiste, potrivit căreia cooperația, în actualul proces de globalizare, poate fi un coagulant al forțelor în dispersie, supuse descentralizării factice, și, drept urmare, poate avea rolul de stimulent al sentimentului de unitate națională. La rândul său, prof.univ.dr. Florea Dumitrescu, vicepreședinte al Ligii, a ilustrat pericolul pe care ordonanțele guvernamentale de urgență, ca substitute ale legilor organice, îl pot avea asupra protecției și dezvoltării proprietății în general. Vorbitorul s-a referit cu acest prilej la Ordonanța de urgență nr. 186/2000 prin care, sub motiv că se reglementează procesul de falimentare a băncilor, au fost aduse țării pagube de miliarde de dolari. După care Parlamentul României a anulat-o ca necorespunzătoare. Dar cine răspunde de paguba adusă țării prin această ordonanță de urgență?

Calitatea unor asemenea comunicări și a intervențiilor din dezbaterile ce le sunt consacrate le recomandă a fi publicate într-o colecție anume instituită să apară, după cum se intenționează, sub egida **Ligii pentru promovarea ideilor cooperatiste**.

Mihai IORDĂNESCU

CE NE APROPIE ȘI CE NE DESPARTE ASTĂZI DE AGRICULTURA EUROPEANĂ

Câteva comparații ilustrative*

• Dimesiunea exploatațiilor agricole

Suprafața medie-ha în România este de 2,7 ha, plasând țara noastră pe un loc mult inferior altor țări europene

	<i>Suprafața medie - ha</i>
Marea Britanie	68
Danemarca	38
Franța	36
Germania	30
Olanda	18
Grecia	6
România	2,7

*Drd. ing. Valeriu Steriu, *Negocierile întră în faza consultărilor tehnice*, revista Agro-Terra, nr. 8, 2003.

Consultație pentru studenți

DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC

O știință puternic marcată de imperativul armonizării între vechile și noile principii ale reglementării relațiilor dintre state

Obiectul de reglementare al dreptului internațional public

Orice societate umană este guvernată de reguli de natură și complexitate foarte diferite. În interiorul unui stat membrii societății se su-pun unor norme de conduită socială în cadrul cărora normele juridice stabilesc de organele abilitate ale statului ocupă un loc central, dreptul având un important rol normativ de regulator al raporturilor sociale.

Dacă în cadrul intern al unui stat situația se prezintă relativ simplu, statul ca putere unică având dreptul de a edicta normele de conduită ale cetățenilor săi, a căror aplicare se asigură la nevoie prin forța de constrângere instituționalizată a aparatului de stat, problema raporturilor dintre diferitele entități ale societății internaționale se pune în termeni relativ diferiți.

Societatea internațională nu este condusă de un organism suprastatal, cărui statele și cetățenii acestora să i se supună. Raporturile dintre state, după cum spunea și marele jurist și diplomat român Nicolae Titulescu, sunt raporturi de coordonare, și nu de subordonare.¹ Situația se explică prin existența, din punct de vedere juridic, a suveranității statelor, potrivit căreia acestea nu se supun în raporturile dintre ele unei autorități superioare, ci participă la viața internațională ca entități juridice independente și egale.² Statele stabilesc, însă, în cadrul cooperării dintre ele, principii, norme și structuri instituționale în diferite domenii, ca expresie a solidarității și intereselor lor comune.

Dezvoltarea politică, economică și socială a societății umane, constituirea de state centralizate au pus încă în antichitate problema existenței unor reguli care să guverneze relațiile dintre state, să stabilească bazele politice și juridice ale relațiilor dintre ele și limitele în care acestea pot acționa în raporturile reciproce.

Asemenea reguli au apărut de-a lungul istoriei în procesul de coexistență dintre diferite state și s-au dezvoltat concomitent cu evoluția generală a societății, care a determinat o tot mai mare complexitate a relațiilor dintre state, nevoia unor contacte tot mai frecvente între acestea, probleme tot mai complicate de rezolvat.

Putem concluziona că, spre deosebire de dreptul intern, care reglementează relațiile sociale în cadrul statelor, obiectul dreptului internațional îl formează relațiile internaționale, în cadrul cărora relațiile dintre state reprezintă domeniul cel mai cuprinzător.

Inspirându-se în general din dreptul intern al statelor, unde diferitele ramuri ale sale au ca obiect instituirea ori sancționarea unui sistem de raporturi corespunzătoare nevoilor sociale la un moment dat, dreptul internațional public răspunde nevoii de a reglementa relațiile dintre state pentru a satisface nevoile comune ale membrilor societății internaționale. Dar, cum orice sistem de drept reprezintă o reflectare a societății care i-a dat naștere, tot astfel și dreptul internațional public constituie o reflectare în plan juridic a raporturilor dintre state și alte subiecte de drept internațional.

Relațiile internaționale nu formează, însă, în totalitatea lor, obiectul de reglementare al dreptului internațional public. Pot exista, astfel, relații politice care să nu fi dobândit un caracter juridic, negăsindu-și încă o expresie în norme de drept internațional elaborate prin acordul dintre state, după cum statele pot să participe la relații internaționale cu caracter juridic nu în calitate de purtătoare ale puterii de stat, ci ca subiecte de drept civil (în contracte, de exemplu, pe care să le încheie cu persoane fizice în deplină egalitate, cu drepturi și obligații corelative).

Se poate face astfel o distincție între:

- relațiile internaționale, care pot avea caracter politic, juridic, economic, cultural, sportiv sau de altă natură;
- relațiile juridice internaționale, în cadrul cărora părțile dobândesc obligații și drepturi reciproce, care pot fi de drept internațional sau de drept intern (de exemplu, un tratat economic cuprinde norme de drept internațional public, dar unele acorduri, aranjamente concrete sau contracte se încheie pe baza unor reguli de drept intern);
- relațiile de drept internațional, în care statele apar ca purtătoare ale suveranității.

În consecință, pentru a fi guvernate de normele dreptului internațional public relațiile dintre state trebuie să fie, în ce privește conținutul lor, relații în care statele să fie purtătoare ale suveranității.

Alături de relațiile dintre state, dreptul internațional public mai are drept obiect de reglementare și relațiile care se creează între state și alte subiecte de drept internațional (organizațiile internaționale, de exemplu, sau relațiile dintre acestea din urmă).

Fundamentul juridic al dreptului internațional public

Fundamentul juridic al dreptului internațional public îl constituie acordul de voință al statelor suverane care compun la un moment dat societatea internațională.

În lipsa unor autorități publice cu atribuții legislative, administrative sau judecătorești suprastatale, prin intermediul cărora să se adopte norme juridice și să se impună respectarea lor, forța obligatorie a dreptului internațional se întemeiază pe acordul de voință al statelor. Statele membre ale societăților internaționale, determinate de interesele lor comune și de nevoia de a conviețui cu alte state în raporturi de interdependență, acceptă că unele norme și principii obligatorii sunt absolut indispensabile pentru a le regla conduita și a evita pe această cale o stare de anarhie care le-ar prejudicia existența și interesele.

Statele suverane, în condiții de deplină egalitate în drepturi și pe baza liberului lor consimțământ, în cadrul unui proces de coordonare, de punere de acord a voinței lor, creează norme juridice care duc la formarea dreptului internațional. Caracterul coordonator al voinței statelor să la baza obligativității dreptului internațional, a aplicării și respectării normelor sale.³

Normele juridice de drept internațional, obligatorii pentru toate statele, constituie astfel emanația propriei voințe, liber exprimată, a acestora, astfel cum ea rezultă din convenții sau cutume general acceptate ca exprimând reguli și principii de drept.

În practică, statele nu trebuie și adesea nici nu pot să-și exprime consimțământul expres pentru fiecare regulă de drept internațional, natura consensuală a dreptului internațional având în vedere și consimțământul statelor membre ale societății internaționale la un moment dat asupra ansamblului de reguli care formează dreptul internațional al acestei perioade (de exemplu, situația noilor state care apar în societatea internațională).⁴ În acest caz, însă, statele individuale pot formula, în anumite limite, rezerve la unele norme de drept internațional, care sunt în mod evident inacceptabile pentru ele, dacă acestea nu fac parte din ceea ce se numește *jus cogens*, norme imperative de la a căror acceptare și aplicare nu se poate déroga.

În dreptul internațional clasic acordul de voință al statelor se manifesta cu precădere în domeniul interzicerii unui anumit comportament în relațiile cu celelalte state, fapt explicabil prin numărul redus al domeniilor de contact și al intereselor comune. Drepturile statelor cunoscând puține limitări, relațiile dintre ele erau bazate aproape exclusiv pe forța economică și militară cu ajutorul căreia se impuneau unele fațe de altele.

Perioada istorică contemporană se bazează, însă, tot mai mult pe reguli convenite de întreaga comunitate internațională, domenii tot mai importante ale vieții sociale intră în sfera reglementărilor interne făcând obiectul convenirii unor reguli care aparțin dreptului internațional. Relațiile dintre state nu mai sunt, astfel, expresia dreptului discreționar al fiecărui stat, fiind tot mai mult acceptată ideea că raporturile dintre state se bazează pe regulile de drept internațional puse de acord între acestea.

Dreptul internațional și morala

Între dreptul internațional și morala internațională există raporturi similare cu cele dintre drept și morala în general. Normele de drept internațional stabilesc drepturi și obligații susceptibile a fi aplicate prin măsuri obligatorii. Regulele moralei internaționale prescriu un anumit comportament fără a da naștere la drepturi și obligații juridice. Ele fac apel la conștiința morală și nu pot fi impuse prin forța de constrângere a unei autorități exterioare individului sau colectivității.

Reflectând ceea ce este comun în conștiința popoarelor, morala internațională exprimă atât valori umane comune, cât și reguli de comportare între națiuni independente și suverane destinate să promoveze respectul reciproc și înțelegerea între popoare, interesul întregii omeniri.

Între morala și dreptul internațional există legături de interdependență, de influențare reciprocă. O sumă de reguli de drept sunt în același timp și reguli de morala, o mare parte dintre principii și nor-mele dreptului internațional avându-și originea în normele morale, unele tratate internaționale făcând trimitere în cuprinsul lor la exigențele omeniei, la principiile umanitare sau la regulile aplicabile în cadrul societăților civilizate, care au în mare parte un caracter moral.

Întregul drept internațional are, de altfel, un caracter moral, moralitatea internațională având astăzi un rol important în procesul relațiilor internaționale, ca și în aplicarea în cazuri concrete a normelor

dreptului internațional, încălcarea regulilor moralei exercitând o acțiune negativă asupra dreptului internațional.

În regulile moralei poate fi încadrată și curtuazia internațională, care cuprinde o sumă de reguli izvorâte din necesitățile practice sau care semnifică bunăvoință și respect reciproc, ori prin care se dorește să se transmită anumite bune intenții, simpatie, solidaritate. Aplicarea regulilor de curtuazie rămâne la libera apreciere a statelor, nedecurgând din îndeplinirea unei obligații juridice. Încălcarea acestor reguli, deși nu se sancționează prin mijloace juridice, poate constitui însă un act grav în relațiile internaționale, influențând în mod defavorabil raporturile stabile. O mare parte din regulile de curtuazie au fost astăzi încorporate în dreptul internațional, cu deosebire în dreptul diplomatic (privilegiile și imunitățile diplomatice și consulare, ceremonialul de stat etc.).

Dreptul internațional și politica externă a statelor

Între dreptul internațional și politica externă a statelor există un raport de intercondiționare complexă.

Dreptul internațional acționează ca un factor de influențare și orientare a politicii externe a statelor în direcția realizării unor obiective și valori stabilite în comun de acestea prin principii și normele de drept internațional.

Dreptul internațional constituie, însă, totodată, și un instrument de lucru al politicii externe a statelor în realizarea funcțiilor proprii ale acesteia. El trebuie să fie utilizat și să se reflecte în fiecare tratat pe care statele îl încheie, în pozițiile pe care reprezentanții statelor le iau față de diferite probleme ale vieții internaționale, în punctele de vedere formulate în cadrul dezbaterilor ce au loc în organizațiile și forurile internaționale, la congresele și conferințele diplomatice, precum și în orice alt act de politică externă.

Politica externă trebuie să fie formulată și realizată în deplină concordanță cu principiile și normele dreptului internațional, care exercită un rol de limitare a acțiunii în plan extern a statelor, prin aceasta politica externă încetând să mai fie la discreția guvernelor, care nu mai pot face abstracție de normele dreptului internațional.

În orice obiective sau acțiuni întreprinse statele trebuie să respecte normele dreptului internațional.

Facultatea de Drept

Prof.univ.dr. Vasile CREȚU
Prodecan al Facultății de Drept

În cadrul dreptului internațional, statele au obligația „să se supună legii acceptate de ele în virtutea propriei lor suveranități”

Nicolae Titulescu

În același timp, însă, prin politica lor externă statele tind să modifice ori să completeze normele de drept internațional atunci când acestea sunt desuete ori insuficiente pentru soluționarea problemelor puse de viața internațională ori nu mai corespund preocupărilor sau intereselor lor.⁵

În cadrul politicii lor externe, statele mai puternice tind ca în procesul de elaborare și de aplicare a unor norme de drept internațional să orienteze acest proces în direcția convenabilă lor, să încerce să influențeze și celelalte state în sensul dorit de ele. Concomitent, însă, existența unor valori comune întregii societăți internaționale impune promovarea acestora prin intermediul dreptului internațional, a căru respectare se impune tuturor statelor. Un principiu sau o normă de drept, odată adoptate, câștigă treptat o existență proprie, care din punct de vedere politic este greu de ignorat chiar de către statele ale căror interese pot fi lezate ca urmare a aplicării acestora și care este asigurată prin participarea și atitudinea tuturor statelor interesate în aplicarea lor și, în general, în promovarea principiilor și normelor de drept internațional care iau în considerare interesele pe termen lung ale întregii comunități internaționale.

Dreptul internațional public și dreptul internațional privat

Nu toate raporturile juridice cu caracter de extraneitate sunt raporturi de drept internațional public.

Elementul de extraneitate într-un raport juridic poate rezulta, uneori, din faptul că una din părțile aflate în raportul respectiv, obiectul sau efectele acestui raport sunt plasate în state diferite, fără ca prin aceasta raportul în cauză să dobândească un caracter de drept internațional public. Asemenea raporturi sunt reglementate de dreptul internațional privat.

Raporturile de drept internațional privat sunt raporturi civile, comerciale, de muncă, de procedură civilă și alte raporturi de drept privat cu un element străin.⁶

Dreptul internațional privat reprezintă un ansamblu de norme juridice interne ale statelor prin care se reglementează raporturile dintre persoanele fizice sau juridice conținând elemente de extraneitate. Existența unui element de extraneitate poate determina ca în desfășurarea respectivelor raporturi să apară conflicte de reglementare între legislația internă a diferitelor state, a căror soluționare se face în baza unor norme de drept internațional privat care indică legea internă aplicabilă la cazul concret, în raport de caracterul elementului de extraneitate.

Normele de drept internațional privat sunt cuprinse în dreptul intern al fiecărui stat, configurația lor depinzând însă atât de unele principii relativ uniforme existente în legislația majorității statelor lumii, cât și de specificul legislației statului respectiv.

Dreptul internațional și dreptul intern

1. Influențe și înțepătrunderi

Dreptul internațional public și dreptul intern al statelor sunt două sisteme de norme și două tipuri de drept distincte, cu obiect de reglementare, izvoare și metode diferite. Deși diferite, cele două sisteme se înțepătrund, însă, prin intermediul statelor, care sunt creatoare atât ale normelor de drept internațional, cât și ale normelor de drept intern, și care veghează la aplicarea lor atât în ordinea internațională, cât și în ordinea internă a statelor.

Prin acceptarea de către stat, pe baza liberului acord de voință, a normelor de drept internațional, acestea devin obligatorii și urmează a fi aplicate pe întregul său teritoriu și pentru toată populația sa. Normele dreptului internațional dobâdnesc astfel valoare juridică egală cu aceea a normelor de drept intern al statelor.

Dreptul internațional constituie într-o importantă măsură proiecția în planul relațiilor internaționale a normelor de drept din legislația internă a statelor, în special a celor mai elaborate și mai avansate dintr-un domeniu sau altul, care îi împrumută sub aspect conceptual și tehnic juridic normele și principiile sale, constituind astfel unul din izvoarele principale ale formării și dezvoltării acestuia.

Cu titlu de exemplu, unele noțiuni de drept material și procedural din dreptul intern, cum ar fi infracțiunea, tentativa, reci-diva, participațiunea, cauzele care înlătură caracterul penal al faptelor, vinovăția, răspunderea, acțiunea penală, garanțiile procesuale, competența materială, teritorială și după calitatea persoanei a instanțelor de judecată, mijloacele de probă, asistența judiciară, judecata și căile de atac, executarea hotărârilor, extrădarea etc. care constituie concepte ale dreptului intern sunt preluate și operează și în convențiile referitoare la colaborarea în incriminarea și sancționarea crimelor internaționale, precum și în statutele tribunalelor internaționale penale.

În dreptul intern al statelor există, de asemenea, și o serie de reglementări specifice privind relațiile statelor respective cu alte state sau cu organizații internaționale care produc efecte în ordinea internațională. Asemenea reglementări, adesea cu caracter constituțional, se referă la stabilirea competenței organelor statului cu atribuții în domeniul politicii externe, probleme privind cetățenia, statutul juridic al străinilor, procedurile de încheiere și ratificare sau aderare la tratate etc.

Problema raporturilor dintre dreptul internațional public și dreptul intern se pune, însă, și în sens invers, dreptul internațional exercitând o influență substanțială în sensul unificării unor concepte și reglementări de drept intern. Pornindu-se de la ideea că dreptul internațional exprimă interesele superioare comune ale societății internaționale, statelor le revine obligația de a-și adapta propria legislație la exigențele și la regulile de drept internațional, existând astfel elemente ale unui proces de internaționalizare a dreptului intern.

Unele tratate internaționale cuprind prevederi exprese în temeiul cărora statele părți sunt obligate să ia anumite măsuri în planul legislației lor interne pentru aducerea la îndeplinire a obligațiilor asumate prin aceste tratate. Asemenea domenii sunt foarte variate: drepturile omului, transporturile internaționale pe uscat, pe mare și fluviile, traficul aerian, combaterea poluării, terorismul și alte infracțiuni internaționale, dreptul internațional umanitar aplicabil în perioada de conflict armat etc.

unor norme de drept intern care trebuie să asigure interesul național, raporturile dintre state fiind esențialmente raporturi bazate pe forță și nu pe norme de drept.

Nici unul din aceste curente de gândire nu exprimă adevăratele raporturi dintre dreptul intern și dreptul internațional, exagerând sau absolutizând unul din cele două sisteme. În realitate, raportul dintre dreptul intern și cel internațional este un raport complex, de intercondiționare dialectică, cu unele prevalențe în anumite domenii sau în anumite momente istorice ale unui sistem sau ale celuialt.

Dreptul contemporan evidențiază, însă, creșterea rolului dreptu-lui internațional ca o expresie a multiplicării relațiilor internaționale și a apariției în prim planul preocupărilor umanității a unor probleme globale la a căror soluționare se impune un efort tot mai concertat al tuturor statelor și popoarelor.

3. Deosebiri între dreptul internațional și dreptul intern

Între dreptul internațional și dreptul intern există deosebiri substanțiale. Dreptul internațional, deși strâns legat de dreptul intern al statelor, prezintă față de acesta o serie de particularități importante.

Deosebirile dintre dreptul internațional public și dreptul intern al statelor se manifestă în deosebi cu privire la: obiectul de reglementare, modul de elaborare a normelor, subiectele de drept și sistemul de aplicare și sancționare a normelor juridice.

a) *Obiectul de reglementare*

Dreptul internațional are drept obiect de reglementare relațiile internaționale care apar în procesul coexistenței, al conculcrării și cooperării dintre state în vederea realizării unor scopuri comune.

Dreptul intern reglementează relațiile sociale ce se stabilesc în interiorul granițelor unui stat între persoanele fizice, cetățeni ai statului respectiv sau ai altor state, și persoanele juridice înregistrate în statul respectiv, vizând asigurarea ordinii constituționale, funcționa-rea organismelor și instituțiilor statului respectiv, garantarea drepturilor și libertăților cetățenști.

b) *Modul de elaborare a normelor juridice*

În dreptul intern editarea normelor juridice, a legilor și a altor acte normative se face de către organisme ce dispun de autoritate de stat și de atribuții stricte în domeniul legislativ. În orice sistem constituțional puterea legislativă se realizează în primul rând de către parlament. Legile edictate de acesta sunt obligatorii pe tot teritoriul statului și pentru toate subiectele de drept cuprinse în ordinea juridică, internă, a aceluai stat. Normele de drept intern apar astfel ca fiind emanația unei autorități politice centrale și ierarhic superioare destinatarilor lor.

Spre deosebire de dreptul intern, pentru elaborarea normelor de drept internațional public nu există organe sau organisme superioare statelor care să aibă funcții de legiferare. Normele de drept internațional sunt create de către state, de regulă ca urmare a unui proces de negociere ce se duce în cadrul multilateral al unor conferințe internaționale sau în cadrul bilateral, și tot ele sunt și destinatarele acestor norme.

Dreptul internațional apare, de aceea, ca având un caracter de coordonare între state suverane, iar dreptul intern este considerat un drept de subordonare, în care statul se manifestă ca autoritate politică supremă ce prescrie o anumită conduită persoanelor ce-i sunt subordonate.

c) *Subiectele de drept*

În dreptul internațional subiecte de drept sunt în primul rând statele suverane și egale, dar și organizațiile internaționale și mișcările de eliberare națională recunoscute de state. Acestea sunt entități care își asumă drepturi și obligații în plan internațional și care trebuie să-și regleze întreaga conduită în raport cu normele edictate sau acceptate de ele însele.

În dreptul intern subiectele raportului juridic, deci entitățile cărora le sunt adresate normele juridice, sunt persoanele fizice și persoanele juridice.

d) *Sistemul de aplicare și de sancționare a normelor juridice*

În ordinea juridică internațională nu există, în general, autorități ale administrației publice (guvern, ministere, poliție, armată etc.) care să aplice normele de drept și să urmărească executarea lor, așa cum există în cadrul statelor. De regulă, aplicarea normelor de drept internațional se face de către organele specializate ale statelor, statele fiind obligate de dreptul internațional, cu caracter de principiu, să respecte tratatele internaționale și celelalte norme ale relațiilor internaționale (*pacta sunt servanda*).

În anumite domenii, însă, prin unele tratate pot fi atribuite organelor unor organizații internaționale sau altor structuri special constituite unele competențe de urmărire a aplicării respectivelor tratate, dar oricare dintre aceste organe sau structuri, prin funcțiunile și modul lor de alcătuire, nu pot fi asimilate organelor interne ale statelor, ele nedispunând de autoritatea administrativă a acestora.

În dreptul internațional nu există, de asemenea, un sistem structurat de instanțe judecătorești (autoritatea sau puterea judecătorească) cu competență generală și obligatorie care să aplice sancțiuni atunci când normele juridice sunt încălcate. În general, organismele jurisdicționale internaționale au o competență redusă la anumite categorii de procese sau de încălcări ale dreptului internațional, iar competența acestora este de regulă facultativă, procedura în fața lor derulându-se numai cu acordul expres al fiecăruia din statele implicate.

Deși sistemele de asigurare a aplicării dreptului internațional nu sunt tot atât de bine structurate și ierarhizate ca în dreptul intern, nu se poate afirma că normele dreptului internațional nu se aplică sau că nu au și un caracter sancționar.

Realizarea în planul relațiilor internaționale a prevederilor tratatelor și a celorlalte norme ale relațiilor juridice dintre state se asigură în primul rând prin garanția statelor înseși care le-au edictat sau care le-au acceptat și care s-au angajat să le respecte și să le pună în aplicare.

Cât privește faptul că o mare parte a normelor de drept internațional nu prevăd și sancțiuni, aceasta nu este specific numai normelor dreptului internațional, ci și unor ramuri de drept intern, cum ar fi dreptul constituțional, sancțiunea nefiind un element esențial pentru existența și aplicarea dreptului.

De altfel, după cum se va vedea, dreptul internațional nu este lipsit nici de sancțiuni, a căror paleă este destul de diversificată, de natură politică, juridică civilă sau penală ori de natură morală, implicând, în caz extrem, și folosirea forței armate împotriva statelor care lezează în mod grav principii și normele de drept internațional a căror aplicare este esențială pentru existența însăși a statelor, pentru suveranitatea și independența lor ori pentru pacea și securitatea internațională.

Definiția dreptului internațional public

Elementele de bază în configurarea dreptului internațional public țin, așa cum s-a putut observa, de fundamentul juridic și natura acestuia, de obiectul de reglementare și de subiectele juridice, de izvoarele sale, ca și de caracteristicile pe care le prezintă alte instituții politico-juridice cu care se află în strânsă legătură.

În raport de toate acestea, dreptul internațional public poate fi definit ca totalitatea normelor juridice create de state și de celelalte subiecte de drept internațional, pe baza acordului liber exprimat de acestea prin tratati și alte izvoare de drept, în vederea reglementării raporturilor dintre ele, norme a căror aducere la îndeplinire este asigurată prin respectarea lor de bună voie, iar în caz de necesitate prin măsuri de constrângere aplicate de către state în mod individual sau colectiv.

¹ În *Dinamica păcii*, celebru discurs ținut la 6 mai 1929 în Reichstagul german. Vezi Nicolae Titulescu, *Discursuri*, Editura Științifică, București, 1967, p. 330.

² Nicolae Titulescu afirma că statele au, în cadrul dreptului internațional, obligația „să se supună legii acceptate de ele în virtutea propriei lor suveranități”. Vezi Nicolae Titulescu, *La souveranité de l'état et l'organisation de la paix, în Dictionnaire diplomatique*, editat de A.F. Frangulis, vol. II, Paris, 1937, p. 834.

³ Paul Guggenheim, *Traité de droit international public*, Deuxième édition revue et augmentée, Genève, Georg&Cie SA, Tome I, 1967, p. 45.

⁴ J.G. Starke, *Introduction to International Law*, London, 1989, p. 25.

⁵ N. Ecobescu, V.Duculescu, *Drept internațional public*, București, 1993, p. 25.

⁶ Vezi Ion I. Filipeșcu, *Drept internațional privat*, Editura Actami, București, 1999, p. 9-11.

⁷ Asupra acestei probleme vezi Charles Rousseau, *Droit international public*, Tomes I-V, Sirey, Paris, 1970-1983, Tome I, 1970, p. 38-44.

Televiziunea *România de Mâine*
post național, universitar și cultural

Film
la tvRM

Sâmbătă, 31 ianuarie 2004, ora 21

BUNĂ SEARA, IRINA

Producție a Casei de Film Unu, Studioul Cinematografic București, 1980.

Scenariu: Timotei Ursu. Regia: Tudor Mărăscu. Din distribuție: Valeria Seciu, Ștefan Iordache, Emil Hossu, Sebastian Papaiani.

Momentul de criză survenit în viața unei familii de marinari prilejuește regizorului Tudor Mărăscu (debutant, cu acest film, în lung metrajul artistic), o analiză subtilă, nuanțată și emoționantă a resurturilor care ajută un cuplu să se regăsească, să depășească ceea ce părea inevitabil și ireversibil. Un crâmpoi de viață în care trei oameni își definesc sau își redescoperă sentimentele; remarcabile creații actoricești datorate Valeriei Seciu, lui Ștefan Iordache și Emil Hossu.

DUMINICĂ
1 februarie 2004

ora 19:00

Teleenciclopedia valorilor românești.

•Ion Jalea; •Pe Copou, la Sadoveanu;
•Drumul spre lumină.

Programul

Televiziunii *România de Mâine* (tvRM)

LUNI
26 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Cum să începem o afacere?** (1) (film documentar)
10:30 **Norma** de Vincenzo Bellini – spectacol de operă (partea I)
11:30 **Film artistic românesc. Noiembrie – ultimul bal**
13:30 Program muzical. Emisiune de Dumitru Cucu
14:00 **Știri tvRM**
14:10 **Film serial Maria Antoaneta**, ep.1 – Defăimările regatului
15:45 Pauză – muzică
16:00 Preluare **Deutsche Welle. Jurnal european**
16:30 **Not yet but soon** (limba engleză pentru începători).
Realizator: Doru Enache
17:00 **Palatul Buckingham** (film documentar)
17:30 **Muzică populară. Cântă: Mioara Velicu, Polina Manoilă, Dorica Rațiu, Niculina Geru, Felicia Stoian, Constantin Pârvu, Daniel Arapalea.** Realizator: Theodora Popescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic: Trecerea în proprietatea statului.** Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
18:30 **Actualități**
19:00 **Ora melomanului. Întâlnire cu muzica de operă.** Emisiune de Dumitru Cucu
20:00 **Dincolo de arenă. Anul olimpic 2004.** Emisiune în direct, de Mugur Popovici
21:00 **Academica: Cultură fără tranziție. Salvați filmul documentar.** Realizator: Marina Roman Boiangiu
22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 **Program nocturn**
02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 **Program nocturn**

MARȚI
27 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Cum să începem o afacere?** (2) (film documentar)
10:30 **Norma** de Vincenzo Bellini – spectacol de operă (partea a II-a)
12:10 **Film artistic Vărul Pons** (Franța)
14:00 **Știri tvRM**
14:10 **Film documentar. 25 de ani de „Premii Cesar”** (Franța)
15:00 **Patrimoniul cultural al umanității. Cordoba**
16:00 Preluare **Deutsche Welle. Arte fără frontiere** – informații și evenimente culturale
16:30 **Repere românești.** Emisiune de Silvia Frimu
17:00 **Parcul olimpic național** (film documentar)
17:30 **Videoteca muzicii populare.** Realizator: Dumitru Cucu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic: Dreptul de abitație.** Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
18:30 **Actualități**
19:00 **Antilele franceze** (film documentar)
20:00 **Fairplay. Sportivi români în arena internațională.** Talk-show pe probleme de actualitate ale sportului.
Realizator: Mugur Popovici
21:00 **Academica: Învățământ.** Realizatori: prof.univ.dr. Nicolae Radu și Ilie Ciurescu
22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 **Program nocturn**
02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 **Program nocturn** (r)

MIERCURI
28 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Cum să începem o afacere?** (3) (film documentar)
10:30 **Patrimoniul cultural al umanității. Toledo**
11:30 **Film artistic românesc. Adela** – prefață cu George Motoi (în dialog cu Ion Bucheru)
13:00 **Academica: Cultură fără tranziție** (r)
14:00 **Știri tvRM**
14:10 **Film serial Maria Antoaneta**, ep.2 – O regină pentru Figaro
15:45 Pauză – muzică
16:00 Preluare **Deutsche Welle. Măine este astăzi** – magazin științific
16:30 **Lumea de mâine. Inventica. Invitați: Gh. Popa, Gabriel Varga.** Realizator: Alexandru Mironov
17:30 **Vorbiți, scrieți românește!** Emisiune de Valeriu Marinescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic: Bunuri succesoriale. Vânzarea lucrurilor altuia.** Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
18:30 **Actualități**
19:00 **Ani de liceu. Cu...și despre elevii Liceului „Tudor Vianu”.** Realizatori: Alina Motoc și Mugur Popovici
20:00 **Repere românești.** Emisiune de Silvia Frimu
20:30 **Gala muzicii culte. Duo voce-chitară; Muzică din repertoriul tradițional spaniol.** Emisiune de Mihai Dărie
21:00 **Academica: România în lume.** Emisiune în direct, de Nicolae Mardari
22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 **Program nocturn**
02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 **Program nocturn**

JOI
29 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Cum să începem o afacere?** (4) (film documentar)
10:30 **Academica: România în lume.** Emisiune de Nicolae Mardari (r)
11:30 **Film artistic Vicarul din Tours – Franța**
13:10 **Brâncuși – Coloana sau lecția despre infinit** (film documentar)
14:00 **Știri tvRM**
14:10 **Film documentar. Martine Carol și Brigitte Bardot** (Franța)
15:00 **Patrimoniul cultural al umanității. Segovia**
16:00 Preluare **Deutsche Welle. Măine este astăzi** – magazin științific
16:30 **Economia pentru toți. Noi orizonturi în etica de afaceri.** Emisiune de prof.univ.dr. Victor Axenciuc
17:30 **Întâlnire cu folclorul. Interpreți de frunte: Maria Ciobanu, Elisabeta Turcu, Viorica Flintașu, Polina Manoilă, Petre Săbădeanu, Mitrîța Crețu.** Emisiune de Theodora Popescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic: Certificatul de moștenitor.** Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
18:30 **Actualități**
19:00 **Film documentar cinematografic. Misterele piramidelor (II)** (Franța)
20:00 **Panaît Istrati** (film documentar)
21:00 **Academica Anul economic 2004.** Realizator: conf.univ.dr. Eugen Ghiorghiță
22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 **Program nocturn**
02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 **Program nocturn**

VINERI
30 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Cum să începem o afacere?** (5) (film documentar)
10:30 **Economia pentru toți. Noi orizonturi în etica de afaceri.** Emisiune de prof.univ.dr. Victor Axenciuc (r)
11:30 **Film artistic românesc. Luchian**
13:20 **Muzică populară.** Emisiune de Dumitru Cucu
13:50 Pauză – promo
14:00 **Știri tvRM**
14:10 **Film serial Maria Antoaneta**, ep.3 – Regele nu are decât un singur om
15:40 Program muzical. Emisiune de Dumitru Cucu
16:00 Preluare **Deutsche Welle. Arte fără frontiere** – magazin cultural
16:30 **Forum IT. Muzica digitală.** Emisiune în direct de Cătălin Grosu
17:30 **Întâlnire cu folclorul. Soliști: Nina Predescu, Maria Ghinea, Ghiorghița Nicolae, Cristina Udrea.** Emisiune de Theodora Popescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Preț pentru sănătatea ta. La sfat cu medicul.** Emisiune de Gavrilă Inoan
18:30 **Actualități**
19:00 **Dialog juridic.** Emisiune de Corneliu Turianu
20:00 **Viața de student în campusul Universității Spiru Haret – Facultatea de Educație Fizică și Sport.** Emisiune de Alina Motoc și Mugur Popovici
21:00 **Academica. Universul cunoașterii. Alimentația în mileniul III.** Emisiune de Cătălin Grosu
22:00 **Presa pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Cântecul și casa lui. Recital Mituța și Dumitru Ridescu.** Emisiune de Ionela Prodan (r)
23:30 **Ultimii păpușari** (film documentar)
23:50 **24 de ore**
00:20 **Program nocturn**

SÂMBĂȚĂ
31 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
10:00 **Vorbiți, scrieți românește!** Emisiune de Valeriu Marinescu (r)
10:30 **De pe plaiuri românești. Cântă Maria Ciobanu.** Realizator: Theodora Popescu
11:00 **Școala de sâmbătă. Cum călătorim?** Emisiune de Cătălin Grosu
12:00 **Agricultura, încotro? Cooperarea în jud. Ilfov. Participă: I. Budescu, director la Oficiul de Consultanță Ilfov, Gh. Rădulescu, director general - jud. Ilfov.** Emisiune în direct, de prof.univ.dr. Constantin Pintilie
13:00 **Lumea de mâine. Inventica. Invitați: Gh. Popa, Gabriel Varga.** Realizator: Alexandru Mironov (r)

Opinia
națională

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
116, 122, 105
Fax:
411.33.84

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ
DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE.

Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ
Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.
Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol - B.C.R. – Sucursala Unirea.

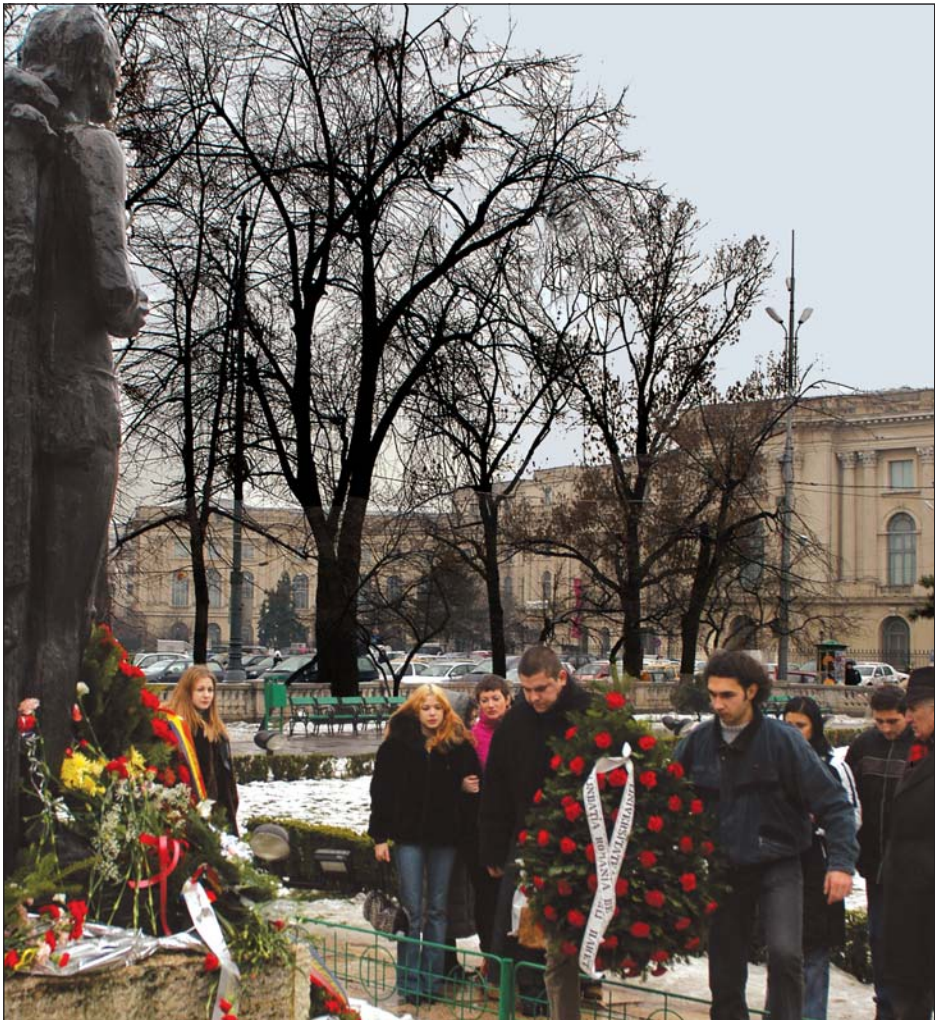
ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică).
Realizator: Mugur Popovici
9:00 **Credință și viață.** Emisiune de Sorin Bejan
10:00 **Planeta copilor.** Emisiune de Ștefan Iordache și Mihaela Matei
11:00 **Medicul vă ascultă.** Realizator: George Nicolau
12:00 **Agricultura, încotro? Cooperarea în jud. Ilfov. Participă: I. Budescu, director la Oficiul de Consultanță Ilfov, Gh. Rădulescu, director general - jud. Ilfov.** Emisiune de prof.univ.dr. Constantin Pintilie (r)
13:00 **Week-end magazin**
16:00 **Club folk.** Emisiune de Mircea Bodolan
17:00 **Club internațional.** Emisiune de Ioana Nitobe
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Cafeneaua literară artistică.** În dialog scriitorii: Nicolae Dan Frunteletă și Corneliu Leu. Emisiune de Vlad Leu
18:30 **Actualități**
19:00 **Teleenciclopedia valorilor românești. •Ion Jalea; •Pe Copou, la Sadoveanu; •Drumul spre lumină.** Realizator: Ion Bucheru
20:00 **Îți mai aduci aminte, doamnă?** Emisiune de Ionela Prodan
21:00 **Film serial: Arsene Lupin**, ep. 10 – O femeie contra *Arsene Lupin* (Franța)
22:00 **Melodii nemuritoare.** Realizator: Dumitru Cucu
22:30 **Forum IT. Muzica digitală.** Emisiune realizată de Cătălin Grosu (r)
23:30 **Săptămâna internă**
00:00 **Giuvăieruri ale muzicii populare. Soliști: Saveta Bogdan, Dorina Paraschiv – Nistor, Anișoara Vlaicu, Nicolae Mihai Gruia, Gheorghita Rotaru.** Realizator Theodora Popescu
00:30 **Program nocturn**

Eminescu omagiati de profesorii si studentii Universitatii Spiru Haret

Prof.univ.dr.
Valeriu RÂPEANU

15 ianuarie 1850 rămâne ca una din zilele cardinale ale istoriei naționale. Nu s-a dat nici o bătălie, nu s-au înfruntat oști, n-a curs sânge. Dar în această zi s-a născut cel ce avea să devină „poetul nepereche”, cel care ridica, într-un răstimp incredibil de scurt, poezia românească de la emoționantele ei începuturi pe culmile perfecțiunii. Expresie a înnoirii prin continuitate – și poemul *Epigonii* este caracteristic în acest sens – Eminescu a dat poeziei și publicisticii românești valori nepieritoare la care generații succesive s-au referit și se vor referi în ciuda detractorilor care n-au lipsit nici ei. Permanență a istoriei naționale, Eminescu se află în sufletele noastre

neconținut. Dar în ziua de 15 ianuarie a fiecărui an gândul nostru se îndreaptă către cel ce a fost, este și va fi simbolul creativității românești, exemplul dăruirii fără margini în tot ce a întreprins în viața lui care a stat sub semnul nefericirii. De aceea Fundația *România de Măine* și Universitatea *Spiru Haret*, credincioase idealurilor pe care le propagă neconținut, și anume punerea în valoare a tradiției românești, a tot ceea ce a însemnat un factor de progres în istoria țării noastre, au fost prezente în această zi la omagierea nemuritorului poet. La statuia lui Eminescu, o capodoperă a artei noastre plastice,

datorată sculptorului Gh.D. Anghel, așezată în fața Ateneului Român, loc magic al culturii românești, în care de atâtea ori Enescu – pornit în lume nu departe de locurile de unde s-a născut Eminescu – a fost prezent cu bagheta, cu vioara și neconținut cu opera sa, reprezentanții corpului profesoral și ai studenților universității noastre au depus o coroană de flori. În scurtele cuvinte rostite, profesorii Lucia Mureșan și Valeriu Râpeanu au ținut să sublinieze perenitatea operei eminesciene, exemplul nemuritoarei sale opere și al vieții sale. Studenții Facultății de Teatru a Universității *Spiru Haret* au

recitat din opera eminesciană, dovedind faptul că tânăra generație, care se pregătește să urce treptele interpretării artistice, află în opera lui Mihail Eminescu valori expresive și emoționale care îi călăuzesc încă de la începutul drumului lor artistic în confruntarea cu marea artă. Fundația *România de Măine* și Universitatea *Spiru Haret* au ținut – prin acest moment simbolic, moment care a unit generațiile de slujitori ai școlii cu cei ce abia au pășit în lumea universității – să cinstească memoria celui mai mare poet al românilor, far pentru noi toți cei de azi ca și pentru cei ce vor veni după noi.

Profesorii noștri și cărțile lor

Din PREFAȚĂ
Moto
România este țara uneia dintre cele mai vechi națiuni europene, încărcată de o mare și bogată istorie și moștenire culturală, situată pe un pământ unitar, foarte divers și armonios alcătuit, în Carpați, la Dunăre și Marea Neagră;

este țara ale cărei elemente geografice și așezare geopolitică, de-a lungul istoriei, nu au fost și nu vor fi toldeana marcate de avantaje. De aceea, trebuie să îi cunoaștem toate fațetele geografice pentru a ne menține unde suntem și a prospera pe aceste locuri.

Geografia României este extrem de complexă. Așa au edificat-o evoluția regională a ciclului alpin al scoarței terestre, climatele acestui teritoriu și, mai recent, locuitorii săi. Se reunește, ordonat și îmbinat, pe acest pământ, o gamă extinsă de relieuri, de la litoral la etajul glaciatic, de la câmpii, podișuri și dealuri la Carpații care au un specific cu totul aparte, de la glaciuri și pedimente la peditivitate și peneplene, de la relief de tip temperat și periglaciatic la cel desertic, apoi multe aluneșări de terenuri etc. Sau, de la peisaje de stepă și silvostepă la pădurile de stejar, de fag și conifere, până la tundra alpină ș.a.m.d.

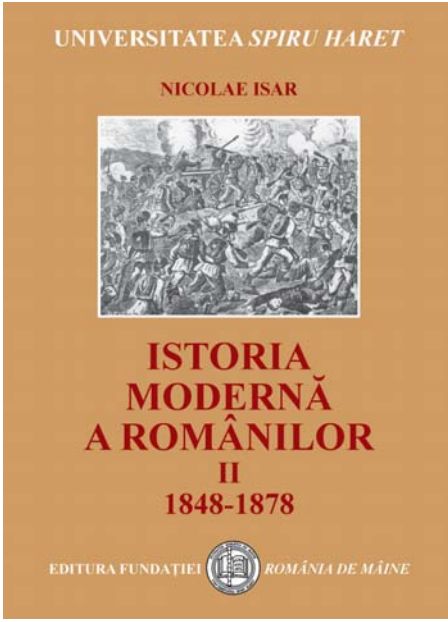
Ne întrebăm dacă toate acestea, și multe altele neenumerare, fac sau nu parte din patrimoniul nostru natural, economic, științific și cultural? Oare,

diversitatea costumelor populare, a obiceiurilor și a enorm de bogatului nostru folclor nu are ca bază tocmai legătura dintre popor și pământ, mereu aceeași, dar și mereu altfel pentru fiecare colțșor al mediilor noastre geografice atât de variate? Și atunci, de ce oare, tocmai această bază, care ne-a ținut tot mai unitari, nu se învață temeinic în școală, analitic și sintetic, oferindu-i-se numai o singură oră, săptămânal, în învățământul preuniversitar?

Încercăm să redăm, în această lucrare, problematica generală a geografiei fizice a României, specificul acesteia și aspectele fundamentale stabile de natură și de către om.

Spiritul general al cursului este cel geografic, a cărui sarcină de bază, între celelalte științe, este aceea de a cunoaște bine *casa omenirii* – Terra. Am adoptat și un stil didactic, cu diferite sublinieri în text, cu întrebări și probleme de autoevaluare pentru studenți, cu teste grilă pentru examen.

Prof. univ. dr. doc. Grigore POSEA

ARGUMENT

Perioada care urmează Revoluției din 1848-1849, până la 1878, încorporând momente și aspecte esențiale în procesul constituirii României moderne – Unirea Principatelor, reformele modernizatoare ale Domnitorului Al. I. Cuza, elaborarea Constituției din 1866 și instaurarea regimului monarhiei constituționale,

în sfârșit, Războiul de Independență din 1877-1878 – se constituie, fără îndoială, într-una dintre cele mai importante etape în istoria națională a românilor.

Cum era firesc, ea a făcut obiectul unor numeroase preocupări, în istoriografia română și străină, dar memoria acestor importante înfăptuiri istorice, pe care ea le cuprinde, se cere mereu împropățată.

Volumul de față vine în completarea primei părți, elaborată de noi, având ca obiect perioada 1774-1848, apărută în anul 2001 în Editura Fundației România de Măine (Istoria modernă a românilor, I. 1774-1848).

Ținând seama de destinația didactică a lucrării, am avut în vedere elaborarea unui aparat critic simplificat, făcând trimiteri numai în cazul citatelor sau al referințelor speciale la anumii autori sau anumite izvoare. ...

Cât privește interesul major al problematicii acestui volum, vizând edificarea statului român modern și realizarea independenței sale, apreciem că el este actual și trebuie să rămână mereu actual, câtă vreme, într-o Europă unită, spre care aspirăm – așa cum s-a spus adesea în ultima vreme – este normal să rămânem noi înșine, cu trecutul nostru istoric, cu răzuițele înaintașilor noștri, cu propria noastră memorie istorică.

Autorul

(Continuare din pag. 1)

Un mare merit al academicianului N. N. Constantinescu a fost acela de a fi pus bazele unei colaborări active între AGER (Asociația Generală a Economistilor din România) și AGIR (Asociația Generală a Inginerilor din România). Au avut loc ședințe comune de dezbateri a unor probleme de interes național, în urma cărora s-au înaintat apeluri comune către președintele țării, către președinții Senatului și Camerei și către președinții partidelor politice parlamentare. Dăm mai jos un mic extras dintr-un asemenea apel, înaintat în luna octombrie 1998, în care se recunoaște ușor stilul academicianului N. N. Constantinescu:

„A generaliza terapia de șoc de la o perioadă la alta, ca și teoria că „pentru a ne fi bine, la început trebuie să ne fie rău”, reprezintă erori fundamentale de politică economică, cu efecte extrem de negative pe termen lung. Dacă este să învățăm de la occidentali, atunci să învățăm lipsa de dogmatism, pragmatismul și lupta pentru interese naționale proprii”.

Din păcate, acest apel, ca și altele n-au avut ecoul așteptat. Foarte puțini au răspuns că au primit apelul și că-l vor studia. Cei mai mulți n-au îndeplinit nici această formă minimă de politețe. Apelurile n-au avut nici o urmare.

Pentru merite deosebite, Asociația Generală a Inginerilor din România (AGIR) l-a ales pe academicianul N. N. Constantinescu membru de onoare al Asociației.

Stăteam ore întregi împreună, ascultându-l pe academicianul N. N. Constantinescu depănându-și amintirile. Vorbea despre marii profesori pe care i-a avut la Academia de Studii Economice, despre Nicolae IORGA, Virgil MADGEARU și Victor SLĂVESCU. Nicolae Iorga era foarte punctual, dar o dată a întârziat mai mult de o oră. Studenții l-au așteptat. A venit și s-a scuzat pentru întârziere, dar fusese invitat la un dejun oficial, la Palatul Regal, unde a ajuns de asemenea târziu. I s-a reproșat acest lucru și Nicolae Iorga a replicat: *„Istoria întârzie câteodată, dar întotdeauna spune adevărul”.* Apoi s-a așezat la masă și a cerut lista cu meniul. Era o masă dată în onoarea unei delegații germane cu care se semnase un acord. Întrebat de ce are nevoie de lista cu meniul, a răspuns: *„Doresc să știu dacă printre felurile de mâncare se află și România”.*

Altă dată, academicianul N. N. Constantinescu mi-a istorisit cum a fost luat prizonier, după semnarea armistițiului cu vecinii noștri de la răsarit. Era, în octombrie 1944, cu unitatea militară din care făcea parte, undeva, în Moldova. Urmău să treacă munții în Transilvania și să lupte alături de trupele sovietice împotriva germanilor. Li s-a spus însă că li se vor da arme mai bune, în locul celor pe care le aveau și pe care au fost obligați să le predea. După ce au predat armele, s-au trezit prizonieri de război, duși la Mănăstirea Galata de lângă Iași, închisi în hrubele mănăstirii. Au cerut să fie anunțat

N.N. Constantinescu

N.N. Constantinescu a participat la înființarea și a condus cu strălucită competență Institutul de Studii pentru Dezvoltarea Economico-Socială a României din cadrul Fundației România de Măine. În imagine: eminentul om de știință participând la una din sesiunile institutului.

regele Mihai și să fie rugat să intervină pentru eliberarea lor, dar fără nici un succes. De la mănăstire au fost imbarcați într-un vagon de marfă și duși în URSS, în lagărele de prizonieri. S-a întors după aproape 5 ani.

Îmi amintesc că am fost o dată împreună la Iași, cu prilejul unei sesiuni

de comunicări științifice „Zilele academice ieșene”. Am făcut o excursie la mănăstirile din județul Iașului. Când am ajuns la Mănăstirea Galata și academicianul N. N. Constantinescu a revăzut hrubele unde fusese închis, ca „prizonier”, a rămas câteva clipe nemișcat și din ochi i s-au prelins două lacrimi care alunecau încet,

încet, pe obraz. Ele exprimau desigur emoția și regretul pentru cei cinci ani de tinerețe, irosiți stupid în lagărele de prizonieri din URSS, amenajate în curțile unor vechi mănăstiri părăsite și pângărite.

În ziua de 17 septembrie 1998, am participat împreună la o ședință a Prezidiului Academiei Române care a avut loc la Casa Oamenilor de Știință (COȘ). S-a prezentat o analiză a activității de cercetare științifică din institutele Academiei Române, întocmită după un anumit tipic, în care principalii indicatori erau numărul de articole și de cărți (nu valoarea lor), numărul de citate ... etc., fără referire la conținut, la specificul disciplinei analizate, într-un cuvânt, o analiză pe care o putea face foarte bine un calculator, nu un specialist din domeniul respectiv. Bineînțeles că științele economice au fost defavorizate, îndeosebi din cauza puținelor publicații în străinătate. Academicianul N. N. Constantinescu a protestat vehement, scoțând în evidență valoarea activității de cercetare în științele economice, care se concretizează și prin multe memorii înaintate guvernului și forurilor competente din țară, cu concluzii bine motivate științifice, în vederea soluționării dificilelor probleme pe care le pune perioada de tranziție.

După ce s-a ridicat ședința și ceilalți membri ai Prezidiului au plecat, am mai rămas împreună cu dânsul mai bine de o jumătate de oră, discutând aceeași problemă. Văzându-l îngrijorat, m-am oferit să-l conduc acasă, în apropiere de

COȘ, dar dânsul dorea să meargă la sediul AGER, undeva pe Calea Griviței. Deși eram obosit și era o zi foarte călduroasă, m-am oferit să-l conduc până acolo, dar a refuzat. Am insistat, dar domnia sa mi-a strâns mâna atât de tare, insistând să mă duc acasă, încât am renunțat să-l însoțesc. L-am privit cum se îndepărta tot mai mult, pierzându-se la un moment dat în masa de pietoni ce forfoteau pe trotuar.

L-am văzut la Spitalul Elias în ziua de 27 martie 2000, ziua în care împlinea 80 de ani. Veniseră toți membrii Prezidiului Academiei Române să-l felicite. În acea zi apăruse volumul coordonat de dânsul „Istoria economică a României” vol.II, 1939-1989, și N. N. Constantinescu „Serieri alese”, vol. I.

A dat mâna cu toți cei care veniserăm. Cu fiecare dintre noi a schimbat câteva cuvinte, dovedind o luciditate perfectă, apoi a răsfoit volumele proaspăt apărute, aproape pagină cu pagină. Pe fața lui se citea satisfacția că nu a fost uitat, dar și regretul că este bolnav.

Am admirat atunci rezistența sa psihică, aș spune supraomenească, ce domina suferința fizică și, în același timp, luciditatea ce l-a caracterizat până în ultimele clipe ale vieții.

Din păcate, câteva luni mai târziu, la 14 decembrie 2000, inima sa a încetat să mai bată, dar imaginea sa luminoasă, exemplul său de viață și, de dăruire până la sacrificiu, de patriotism cald, va rămâne de-a pururi în mintea și în inima mea și a tuturor celor care l-au cunoscut și iubit.